Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Ч. 5 (543). Неділя, дня 9. лютого 1930. Рік XII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

ОРГАН НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ДУМКИ

Адреса Редакції і Адміністр. „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ Перемишль, Побереже 1/I. Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807. Передплата в краю виносить 10 зол. річно 5·50 зол., піврічно 3 зол., чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. Передплату в Чехословаччині складати на конто Адм. „Укр. Голосу“ в Zivnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно. для Америки 2½ дол. річно
Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

Ціна примірника 25 сот.

Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс же тим самим без застережень годиться на це.

ТАРИФА ОГОЛОШЕННЯ: За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має пять шпальт анонсових) 0·30 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·20 зол. Дрібні оголошпо. 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші.
Редактор приймає щодня від год. 11—1.

ДВА ЗАВДАННЯ.

Ю. М. — Наші Західні Землі, а поміж ними в першій черзі Галичина, нераз уже сповнювала в історії України видатні завдання, будучи особливож в часах всеукраїнського лихоліття ґрунтом відродження, зберігання і розросту нашої політичної і культурної сили. Так було наприклад в татарській і потатарській добі, так було в 15 століттю, так теж було в час нашого великого національно-політичного відродження в 19 і на переломі 19/20 віку. Галичина залишилась вірна своїм всеукраїнським завданням і до кінця їх виконувала, також підчас останнього соборного визвольного зриву; вона завсігди була свідома ваги і значіння своєї західньої позиції. І хоча велике лихоліття придавило сучасний український Захід неменш від Сходу, всежтаки, перед українською Галичиною, а цілком особливо перед її сучасною молодю, щораз виразніще зарисовуються два велитенські завдання, які є в даних умовах, попросту нашим західньоукраїнським дієвим покликанням.

Перед нами велика мета: *Наше соборне визволення.* З цеї підстави є тільки одна українська політика доцільна і можлива, іменно побудована на пляні, який обіймає *всі українські землі.* Є це цілком неможлива справа, хотіти інакше побудовувати нашу визвольну політику, як не на всеукраїнській базі, скажім, окремо для Заходу і окремо для Сходу. В існуючих умовах не має і обєктивно дивлючись, навіть не може бути визволення Заходу без співділання Сходу і визволення Сходу без співділання українського Заходу. Ролі мусять бути очевидячки в міру до умов окремих волостей відповідно тактично поділені, але в своїй остаточній меті вони мусять бути практично згармонізовані; вони мусять творити єдину, соборну, взаїмнозвязану і себе доповняючу систему нашої визвольної боротьби.

В цій системі, дивлючись з положення українського Заходу виринають перед нами два слідуючі завдання:

На українськім Сході ведеться від десятка літ велика, затяжна, виснажуюча боротьба українського автохтона, врослого в землю селянина, з московським кочовиком-зайдою. Здається нам, що ославлювана „пятілєтка“ є останнім козирем наїзника, останньою спробою зломити опір цего селянина, який не хоче і не дає втовкмачитись в чужі йому форми національного і суспільного життя. Змагання обох противників доходить поволі до верхівної точки і ми не сумніваємось, хто в цему змаганню вийде побідником. Коли цей селянин зломить своєю політикою „пятілєтку“, доведе господарку московських кочевиків до останнього абсурду, коля ота система большевицького божевілля почне врешті захлистуватись сама в собі, коли одного дня прийде крівава распря і смута на червонім Кремлю, тоді прийде день ґенерального розрахунку. Це трудно собі нині змалювати, які форми прибере неминучий зрив всенароднього гніву. Вони не будуть лагідні. Але суд і месть ще не є побідою. Нація побідить щойно, коли зуміє не тільки в крівавім розрахунку усунути ворога, але коли сама зуміє оформитись в державу. Треба боятись, щоб своєї перемоги вона не розміняла на піянство анархії і мстивого погрому і щоб в отім першім зриві — не вичерпалась. Завдання стоїть: дати орґанізаційні сили, дати твердих, сірих, витревалих робітників до чорної орґанізаційної творчої роботи, дати цемент, який вмівби уже раз нарешті обєднати і сціпити українські міста й хуторі і села в один великий державний ґранітний моноліт. Те, чого в оту хвилину зриву вимагатиме наш Схід від Заходу буде: щоб на оту Україну, на якій почнеться гульня мстивих атаманій — кинути зі Заходу сто тисяч здисциплінованих Січових Стрільців, бо атаманія, коли не стане большевиків і жидів, кинеться сама на себе, але С-Си — остануть. Це не є ніякий „леґіон“, який мавби під покровом Польщі формуватись і потім Україну „визволяти“. Це є радше гасло: готовитись! Дороги для охотних найдуться, а зброя? Вона буде на Україні в той час на землі валятись. Але готовитись і внутрішньо дисціплінуватись мусимо вже тут, щоб її вміти потім піднести. І готовитись мусимо у всякому відношенню, мусимо дивитись, щоб стати на українськім Заході отим великим резервуаром, де в час лихоліття збіраються наші людські державнотворчі кадри, боєві курені для цего, щоби вміти поодинокі відтинки державотворчих фронтів обсадити, щоби вміти справу зорґанізувати, або принайменше — допомогти її тамтешнім орґанізувати. Бо коли зорґанізуємо справу там, то вже сама по собі буде вирішена наша справа тут.

І в звязку зі сказаним виростає теж друге завдання Українського Заходу, неменш пекуче і важливе від попереднього. Мусимо собі освідомити, що в час зриву найдуться на Заході і в середині Европи сили, які нізащо не захотять допустити до оформлення нашої державности, які захочуть в час великого українського народнього зриву використати ситуацію для своїх власних розрахунків. Бо не тільки ми одні є цего свідомі, що коли буде вирішена наша справа там, то вона сама по собі буде вирішена і тут. Атжеж ще не так давно, заледви перед роком ми стояли перед фактом широкого інтервенційного фронту, який сягав від Фінляндії геть в низ, аж до Туреччини і навіть Персії, Індій і Афґаністану і дула всіх отих гармат, що риштувались на інтервенційних кордонах, націлювались на Україну. Ми мусимо відтяжити наш Схід в хвилині його останнього розрахунку з кочовою Москвою, мусимо забезпечити йому спину, мусимо тісно станути плечі-об плечі, і бути лицем звернуті до заходу, зі щитом піднесеним міцно і високо, готовим для цего, щоби ним перехопити зі західнього боку кожен удар, кожну напасть. І для цего великого завдання варт — коли треба буде — на пості скровавитись. Бо без нас, без нашого щита, тамті не подолають завданню; вже з першого почину дістануть в спину ніж інтервенцій. Тотеж з цеї загрози мусимо вміти зробити всі крайні висновки.

Особливож західньоукраїнська молодь повинна це мати на увазі. Перед нею два дієві завдання: бути щитом і бути рядовим, творчим державником. Ті завдання гідні цілих мужів.

Пан прокуратор домагається видачі послів.

Жмінка уваг на теми тактики нашого леґально-офіційного західньо-укр. політичного проводу.

З. П. — На останнім засіданню сойму, прокуратура львівського апеляційного суду поставила домаганнє на видачу 11 послів УНДО-ня, під замітом злочину державної зради.

Рефлєксії довкруги цего факту не можуть обмежуватись щолиш на першім інстинктовім відруху, який викликає почуття солідарности зі загроженими. Вони мусять сягати глибше, до самого коріня порушеної тут теми. Вона має дві площини розгляду, іменно політику Поляків супроти нас і політику *нашу* супроти польської дійсности. Справа в тім, що прокураторське домагання випливає не тільки з якостей завсігди в своїх цілях неґативної супроти нас політики польської, але домагання оте є теж наслідком *нашої власної* політики, і по своїй суті, черговим ударом пястука в обличча цеї української політичної концепції, яка завела нас після 14. березня 1923 р. на варшавську соймову арену.

Оден із орґанів близьких до УНДО ставить інтерпретацію прокураторського домагання у невластиву площину, коли висловлюється в той спосіб: „Так виглядає на практиці угодова політика УНДО та його послів, про яку стільки розписуються орґани сельробів, радикалів, і всіх тих, що йдуть на „знищення“ УНДО“. Це домагання не є наслідком угодовости чи неугодовости нашої репрезентанщини. Булоб все в порядку, колиб її політика була з прінціпу дійсно *неугодова;* самостійницька аж до останніх висновків. Тоді домагання прокуратора булоб зовсім льоґічним і завсігди предбачальним вислідом нашої власної політичної волі, ефектом свідомої політики, викликаним через нас, а не *помимо* нас. Але так не є.

Політика нашої репрезентанщини *не є* угодова. Ані теж навпаки. Вона є *опортуністична.* Під опортунізмом розуміємо тут в першу чергу прінціпову нерішеність у відношенню до підставових напрямків нашої політики, оту систему політичної хапотні, яка рішає не засадничо, але з дня на день, живе доривочним обсуджуванням і ставленням справи і своїми практичними потягненнями сама зносить оту базу „реальної політики“ на якій стоїть. Ставлючи проблєму репрезентативного опортунізму, виходимо зі заложення, що від 14. березня 1923 р. наша репрезентанщина не має перед собою *жадної* конкретно очеркнутої мети, жадного послідовно виконуваного пляну, в якому це не булоб напрямку, будь це у відношенню до проблєми нашого зовнішного визволення, будь це серед власної суспільности. І домагання прокуратора є лише квітанцією на нашу політику безсилости, якої джерел треба шукати у власнім її опортунізмі.

Прінціпову, дуже ясно очеркнену програмову і тактичну політику ми вели на Західніх Землях до 14. березня 1923 р. Це була лінія основана на скрайнім революційно-визвольнім прінціпі. Усе тут було просте і ясне. Це була *ціла опозиція*, подумана до крайніх меж, з ясно очеркнутою революційною метою.

Потім прийшов 14. березень; і оскільки до цеї дати лінія нашої політики була ясна і послідовна, остілька теж вона зразу заломлюється, починає робити гострі зикзаки, і поза „політикою“ найзагальнішої державницько-самостійницької декляративности, — плинемо відтепер по поверхні сучасної дійсности цілковито без означених цілей, без керми і без вітрил.

Заломавши одну програмово-тактичну лінію, не вміємо поставити на її місце другої. Від 14-ого березня починається дивачна комедія помилок. Почали передовсім з цего, що поставили нашу справу і політичну орґанізацію Західніх Земель на ґрунт польського парляментаризму. В той спосіб переведено велику, західньоукраїнську демобілізацію, розбиваючи єдиний опозиційний фронт зперед 14. березня на десяток українських партій. Поза тим, через витягнуття конституційних висновків з факту 14. березня, — убито нашу справу pro foro externo. Можливости міжнародного активізовання і закріплення нашої сирави заміняно на... парляментарну репрезентацію. Ідею великої опозиції заміняно на фантом „реальнополітичної“ боротьби за „наші права“ в соймі, акурат в соймі, який вдобавок не є полем дійсних розгривок польського державного життя. Так поставлено справу на два рази програючу карту, отжеж на нашу безсилу опозицію супроти сойму, який з черги сам є безсилий супроти вищої польської дійсности. Це є повним увязненням сил на невластивім відтинку фронту.

В поберезневій західньоукраїнській репрезентативній політиці, якій тон надає УНДО, бачимо позатим щось в роді двох концепцій, які змагаються в УНДО-ні за супрематію і які в ефекті взаїмно себе зносять творючи осьтак властивий ґрунт для розросту обезсилюючого нас опортунізму.

Одна із тих течій, в своїм роді угодова, ще найбільш ярко скристалізувалась в своїм часі в ославленій т. зв. „автономістичній резолюції“. Другу-ж течію, „опозиційну“ псевдо-націоналістичну і псевдо-революційну, ще найбільш маркантно можна окреслити поняттєм „паліївщини“. Та друга течія тримає нині в УНДО-ні верх і диктує партії закон ділання. Ще найбільш природним і льоґічним висновком із факту заломання перед-березневої опозиції і поставлення себе на ґрунт „нової дійсности“ було приняттє „автономістичної“ лінії. Але на цей крок наші люде рішились чотири рази не в пору 1. коли після 14 березня Поляки *вже* не мали потреби на ті теми балакати, 2. коли, якраз в той час всевладно панувала ендеція, 3. коли Поляки *ще* не мали потреби на ті теми балакати бо 4. поза цею „резолюцією“ не стояла жадна вартна уваги орґанізована українська політична сила. Без арґументів дійсної сили навіть про угодовщину нема що з Поляками балакати. Є тільки дві можливости орґанізації нашої сили, щоби *примусити* іньших з нами рахуватись, а саме, або революційний прінціп цеї орґанізації або „творчо-конструктивний“. Угодовщина виключає революційність як засіб сили; оба ті поняття зносяться. Але всежтаки, хоча в ту можливість не віримо, через поставленнє програми свого рода „творчого-конструктивізму“ (особливо богато балакають про його гетьманці) оті арґументи сили, „автономісти“ моглиб собі до деякої міри сотворити, особливож засобами доцільної економічної політики. Проте „автономістична лінія“ як „етап до самостійности“ піднесена 4 рази не в свій час основно скрахувала і після великої „пляйти“ в УНДО-ні почалось спеціяльне представлення комедії помилок побідної від тепер в УНДО — паліївщини.

Почала паліївщина з того, що взялась систематично підрізувати гиляку на якій розсілось взагалі ціле УНДО — іменно його парляментарну базу. Почалась політика парляментарної „опозиції“ і продовжувалась в компанії з іньшими, аж доки сам сойм і польський парляментаризм не почав від цего тріщати і валитись. Ефект був той, що до влади прийшла бельведерська „вища сила“ зі загрозою нового устрою — в якому для парляментарного УНДО-ня нема місця. Таким чином опозиція паліївщини є однозначна з політикою само-ліквідації УНДО. Тут власне починається політична ґереґа паліївщини. Вона має тільки дві дороги перед собою. Або вона робитиме опозицію до кінця, руйнуватиме нею польський парляментаризм до решти, і допоможе до приходу нового устрою, або ратуючи сама себе, закине, опозицію і рятуватиме парляментаризм, отже польський сойм. Але цей другий курс потягає дальший: урятований парляментаризм зберегти. А це знова означає в своїм ефекті: *угодовщину.* Тотеж в своїх найдальших висновках паліївщина доводить або до самоліквідації УНДО і приходу нового устрою або до — угодовства. За самоліквідацію УНДО нема страху дарма, що виявляє воно від деякого часу помітні симптоми внутрішнього розкладу. Тотеж треба предбачувати, що в своїм часі, або паліївщина закине „опозицію“ і піде на угодовщину, або УНДО зліквідує — паліївщину.

Так витворюється ситуацію, що в цілому стоїться на базі опортунізму, визнається факт 14 березня, ломиться ідею великої опозиції, але починається за те опозицію дрібну, безсистемну, як попало, від випадку до випадку, на вічах комісіях і промовах, підчас яких половина і так безсилого сойму реґулярно виноситься до буфету.

Тотеж серед цеї політичної ґереґи з якої родиться наша політична безсилість власть імущі роблять висновки. Пан прокуратор домагається видачі!.. За всю оту нещасну опозиційну мізерію, за фрази пусті, за якими не стоять конктретні чини з кваліфікацією на злочин супроти держави, за фунт вічевого клоча!.. І тут не йде про угодовість і кару за... неугодовість. Тут йде про силу чи безсилість.

Нині більш чим коли небудь стоїмо перед питаннєм орґанізації західньоукраїнської політичної сили. На блудних дорогах опортунізму до неї не дійдемо. З двох можливостей орґанізації цеї сили — опортуністичної чи революційної — відкидаємо ту першу.

СВЯТА 22. СІЧНЯ.

Берлін. — Йдучи за покликом Націоналістів, українська кольонія в Берліні гідно відсвяткувала *день 22. січня*, день проголошення соборности всіх українських земель. Святочні сходини кольонії зреклись з привичних шабльонових рефератів, а дали місце безпосереднім споминам співтворців тих великих днів. Тому теж запрошено полк. *Е. Коновальця*, як одного з безпосередніх творців факту 22. січня, поділитись своїми споминами з того часу. Свято відкрито при участи чисельно зібраних гостей. Полк. Коновалець зясував в ядерних словах тодішнє положення на Україні. Як командант осадного корпусу Січових Стрільців, зясував стан який витворився після повалення старорежімної московської влади. В продовженню, прелеґент зясував коротко дальший хід подій аж до невдачного закінчення нашої визвольної війни. Поглибивсь за те над аналізою причин, які довели нашу визвольну справу до невдачного результату. Ці причини були зовнішного і також внутрішного, сутоукраїнського характеру. І оскільки на нашій програній заважив безпосередній збройний натиск зі зовні, з боку усіх наших національних ворогів, остільки теж властиву, рішаючу кампанію програно на нашім внутрішнім фронті. Зовнішні наші фронти заломлювались тому, що їм невідповідала потрібна сила відпорности з нутра. Пошесть інтернаціоналізмів і соціялізмів ріжного покрою, нанесена з Москви, партійне розбиття і партикулярність, брак віри у власні сили і випливаюча звідси „закордонна політика“ орієнтації, супрематія соціяльно-матеріялістичних ідей над національно-соборними, все це склалось на розбиття нашої внутрішної відпорности. Не вилонивши зі себе центральної провідної політичної ідеї, яка відповідалаб змаганню мас до повного національного і також до певної міри соціяльного визволення, українська революція і передовсім українська збройна сила зістала розірвана поміж поборюючі себе безпощадно політичні „концепції“. Наша траґедія передовсім в тім, що українська збройна сила зістала віддана до рук політиків, які не доростали до висоти завдання. Але історії не завернути. Від неї можна тільки вчитись і робити висновки на будуче.

Помимо це що ідея 22. січня конкретно не здійснилась і своєї державности ще не маємо, — факт проголошення соборности на значінню не стратив. Наслідки, які цей факт потягнув за собою, є величезні. Це проголошення поставило масам велику боєву мету; уже само політичне скристалізовання соборної ідеї — було і залишається величезним здобутком. Маси найшли свою ціль — — і нам залишається її тепер конкретно здійснити!

Після промови полк. Коновальця, один з присутніх відчитав одну главу зі споминів Андрієвського „З минулого“. Після довгої товариської гутірки — присутні розійшлись домів.

В тойже день „Українське Академічне Товариство“ влаштувало в салі Українського Наукового Інституту святочні сходини, щоби гідно відсвяткувати річницю бою під Крутами. Реферат д-ра Ігоря Лоського „Бій під Крутами“ зібрав численну авдіторію.

Замітне явище, що тутешня большевизуюча тзв. „петрушевичівська ґрупа“ ані словечком не відгукнулась на це Свято. На святах большевицької жовтневої революції, петрушевичівщина товпиться громадно, але її не видно було на святі єднання і визволення. — *М. С.*

Львів. *22 Січня* відбулась академія присвячена проголошенню незалежности і соборности України. Саля академічного дому по береги була виповнена Укр. Націоналістичною Молодю. Академія розпочалася вступною промовою Б. Кравціва, який підкреслив вагу і значіння цього свята, для всього Укр. Народа. Далі процитував універсали присвячені 22. січня для всіх волостей Землі Української і пригадав присутнім, що 22 січня, се наказ нашого майбутнього. — Відтак зістав виголошений реферат, про самий факт проголошення незалежности і соборности України в Київі, на софійський площі та про настрій проводу і мас на Україні 1917-1920 р. (в часи укр. державности). Накреслені були готові причини, які спричинились до втрати незалежности і соборности Української Держави і висвітлені шляхи, які допровадять до здійснення Національно-державних ідеалів Українського Народа. В часі Академії відчитаний зістав фейлетон присвячений 22 січню, були деклямовані вірші, а відомий бандурист Ґонта відограв і проспівав кілька укр. патріотичних пісень. Академія закінчилася співом присутніх „Не пора“. і „Ще не вмерла Україна“... 26 січня, в неділю, відбулись дуже урочисто і з великим успіхом Академії присвячені великому і світлому історичному моментові 22 січня для пластунів і зокрема для укр. робітників.

М. Мосевич.

Сколе і Скільщина. — *26 Січня* відбулася в Сколім урочиста Академія присвячена проголошенню незалежности і соборности Української державности. На свято зголосилась переважно місцева молодь. Академія складалася з наступних точок: Вступна промова, реферат, деклямації присвячені великому історичному моментові 22 січня та укр. патріотичних пісень, які виконала Націоналістична молодь. Академія зробила на присутніх надзвичайне враження і натхнула непереможною вірою в недалеке здійснення Найвищого Національного Ідеалу Українського Народа, на всіх його землях. — Академії присвячені 22 січня відбулись в Синевідську, Гребенові і других селах Скільського повіту. Скрізь це Національне свято викликало піднеслі настрої і дало тверду віру в нашу справу. — *Мих. Верховенко.*

Дописи.

Крезо, *Франція. (Як польонофіли „поборюють“ націоналістів).* 19. січня 1930 року в Крезо (Франція) стався цікавий інцидент, який зайвий раз показує, якими методами ґрупа „Уряду УНР“ старається „знищити“ націоналістичний рух, що набирає по ріжних теренах все більшого поширення. — В помешканню „Української Громади“ в Крезо, „заслужений“ член „Т-ва бувших Вояків Армії УНР.“ (Т-во належить до ґрупи Андрія Лівицького) Бондаренко, огорнений „вірнопідданчими“ почуттями до „Уряду“ не знайшов інших способів для їх виявлення як той, що прилюдно схопив находячіся в читальні Громади примірники „Розбудови Нації“ та „Українського Голосу“ і кинув їх . . . в піч. — Відділ Орґанізації Українських Націоналістів в Крезо, одержавши цю відомість, негайно зажадав скликання загальних зборів Громади, бажаючи на них відповідно зареаґувати на цю подію. Широке громадянство, обурене вчинком модерного „вандала“ — Бондаренка — активно підтримало вимогу націоналістів для скликання зборів Громади. Старання польонофільської ґрупи перешкодити зборам ні до чого не привели. На зборах відразу виказалися симпатії та льояльність громадянства до націоналістів, доказом чого було те, що до складу президії зборів увійшли націоналісти. Після відкриття зборів згаданий інцидент був поставлений на порядок денний, мимо опору, що його робили члени Управи Громади (польонофіли). — В скорі перебіг зборів набрав дуже напружених форм. Були менти коли можна було сподіватися... пролиття крови. Управа Відділу ОУН виступила з рішучим протестом проти варварського вчинку Бондаренка і в цім знайшла собі гарячу піддержку величезної частини зборів.—Коли прихильники польонофільської ґрупи зачали виступати з закидами проти націоналістів, майже все громадянство не допускало їх до слова масовим криком: „Ганьба вчинкові Бондаренка! Ганьба провокаторам, що оклеветують націоналістичний рух!... Ми всі націоналісти.“ Бачучи такі настрої зборів, самі польонофіли не ризикували занадто підтримати своїх лідерів. — Вчинок Бондаренка був осуджений. В наслідках цей випадок склався лише на користь націоналістам і наклав ще одну темну рису на цілий зміст „конструктивно-державницьких“ методів, яких уживають для поборення націоналістів польонофіли, починаючи від „міністрів“ і кінчаючи такого типу „патріотами“ як Бондаренко. — До речі, треба булоб запитати ґенералітет, що „командує“ Т вом бувших Вояків УНР., чи не знаходить він, що перебування в „рядах“ Т-ва варварів такого типу як Бондаренко, — вчинок якого нагадує нам часи середньовічної інквізиції, коли палили „еретиків“ — зовсім не відповідає засадам військової чести та етики, на основі яких „статутарно“ існує Т-во. — *аг.*

Краків. — *Хрунівські затії.* — Вже минулого, 1929 року скликала хрунівська партія „Червоноруска Орґанізація Згода“ віче в Кракові, на яке явилися масово всі поліційні аґенти і кілька хрунів залізничників на чолі з Перецом. Віче це скінчилося тим, що наші студенти розбили його, не допускаючи навіть до ухвалення хрунями резолюцій, що їх хруні були поставили. Після цего ганебного віча, краківське воєвідство бачучи, що шкода кождого сотика на піддержку хрунівських партій, — розвязало „Червоноруску Згоду“. Таким чином кілька хрунів опинилося без заробітків. Тоді то стали оті „безробітні“ промишляти на всі лади і способи, якби то дістатись назад до корита. І придумали; чи самі, чи хто ще помагав їм думати — невідомо. Досить того, що заложили нову партію зі старими хрунівськими цілями та назвали її: „Польско-Руске Товариство Згода — в єдности сила“. Щоби показати, що вони не за дурно хліб їдять, — скликали на день 26. січня ц. р. віче до рільничого дому (Plac Szczepański). Тим разом пускали на те віче лише за карточками, хоч віче було публичне і по місті розліплені були запрошуючі афіші. Всіх присутних на тому вічу було біля 100 осіб: трохи польської інтеліґенції, одна третя поліційних аґентів, кількох хрунів з тимже Перецом на чолі, і решта наші студенти, що ріжними способами зуміли дістатись на салю. Вже на самому початку, коли присутні стали ставити листи кандидатів на вибір президії, поставлено з боку нашого студентства, свою листу. Підчас голосовання хрунівська листа перепала, а перейшла та, що її поставив тов. Бажанський. Та мимо цього цю листу уневажнено, мовляв — віче скликала партія, що має на меті довести до згоди, а студенти прийшли з іншими намірами. В решті решт вибрано президію з під знаку „Згоди“. Після вибору, слідували два реферати: якогось пана Сероціньского і одного заводового хруня. Підчас реферату наші студенти кілька разів реаґували на образливі слова референтів. До дискусії записалися наші студенти тов: Жуковський, Яцишин, Гуцал, Павлівський, Бажанський. В своїх промовах демаскували наші студенти хрунівську затію річевими арґументами. Коли після того зголосився до слова Перец, наші студенти не допустили його до слова і віче розбили. Годиться на прикінці згадати, що поліція, що її завізвали хруні в часі співання студентами „Не пора“, — позамикала усі двері і хотіла придержати тов. Кабарівського, за те — мовляв —, що коли Сероціньский в свойому рефераті казав між іншими: „пережили ми панщину, переживем і Україну“, то тов. Кабарівський мав відізватись в спосіб, яким почував себе діткненим представник влади. Наші студенти однак не дали арештувати тов. Кабарівського і всі разом, серед бадьорого настрою вийшли зі салі.—*М. Б.*

Ярослав. — Вечером в день Йордану відбулось тут свято „Просфори“ у великій винанятій салі „Gwiazdy“, уладжене Товариством Охорони Дітий і Опіки над Молодіжю, яке випало імпозантно. До столів, які уставлено трома рядами здовж і поперек довгої салі і на сцені, засіло около триста осіб ріжного стану і віку, як було на запрошеннях. Зійшлися раз до року і засіли при спільному столі діти великої сімї: міщане, ремісники, робітники, ріжні урядовці та інтеліґенти свобідного фаху, обєднані всі спільними почуваннями і надіями. Деякі може пораз перший були на подібному українському святі. Ті останні мали змогу пізнати вперве красу подібного свята і покріпитися духом, що сплив на них в той вечір від великої української громади, від української мови і пісні. Хор на сцені, а музика на ґалерії, виконували на переміну старі українські коляди. Отворив вечір промовою і поблагословив парох і декан ярославський о. Кипріян Хотинецький. Від святочного комітету привитав присутних Др. Й. Пеленський, візвав до єдности української Родини і вказав на значіння, яке має для людий Різдво Бога і Сонця. Про потребу і значіння лучности говорив Д-р Івашкевич і закінчив грімким покликом до будови власного українського Дому. Знаменита декляматорка п-на Тереса Вербенцівна виголосила при загальнім зацікавленню присутних дуже гарну патріотичну екскурсію. Промовляли ще місцевий будівничий Гр. Назаркевич і міщанин Й. Воробель. Проф. Пилип Ляндер візвав до збірки на будову власної Домівки, а гарний дохід з тої збірки зложено на власне конто П. К. О Годиться підчеркнути, що це була перша просфора в Ярославі, знаменито зорґанізована, що притягнула таку силу людий. Після просфори відбулася забава з танцями, яка протягнулась аж до ранку. Подібне свято для розсіяної і мало освідомленої української людности на наших окраїнах, має більше значіння, як ціла низка викладів.

Дрогобич. Українська Націоналістична молодь у Дрогобичі почала свою інтензивну роботу, не звертаючи уваги на неприхильне відношення визнавців реальної політики, які бажають жити у спокою і „братерстві“. Ті що не думають їхніми катеґоріями це „дурні діти“. — Але ці „дурні діти“ взялись до праці. Як доказ цього уладили свято 1. листопада, одиноке в Дрогобичі, бо покликані до того (як сказав голова політичної повітової орґанізації) не приготовились. — 29. грудня м. р. відбулася анкета Укр. Нац. Громадянства в ціли ухвалення протирадянських резолюцій. Дуже цікавий був реферат тов. Крайчика Василя п. з. „Мої враження з побуту на Радянщині“ — в якім зясував нам страшне положення на Великій Україні — тюрма, неісходимая тюрма. — Слід відмітити, що деякі з поміж старшого громадянства не зволили скласти своїх підписів. Незнати, чи представники повітової політичної орґанізації, та член Укр. Парляментарної Репрезентації (які були присутні) не годяться на такий протест, як визнавці золотої середини, чи може з яких інших оглядів? — 12. січня ц. р. Укр. Нац. Молодь устроїла свято — „22. січня“. — Хор під диріґентурою тов. Городиського Івана відспівав кілька підібраних на цю хвилю пісень козацько-стрілецьких. Дальше слідував реферат тов. Кобільника Волод. п. з. „Значіння 22. січня в історії Укр. Народу“ — причім звернув увагу на традиціоналізм. Виголошено також кілька деклямацій молодих укр. нац. поетів, які достроєні до хвилі викликали гарне враження. На кінець тов. Коссак Зенон говорив про „Український Націоналізм“, причім звернув увагу на конечність його орґанізовання серед молоді та старших. По відспіванню Націон. гимну присутні підбадьорені на дусі розійшлись. Праця Укр. Націоналістичної Молоді скорим ходом іде вперід і вже недалекий час цілковитої побіди. — *Учасник.*

Великі Вечерниці

„БОЯНА“

22/II В БОРИСЛАВІ 22/II

ЗАПРОШЕННЯ ВИСИЛАЄ „БОЯН“.

ЄВГЕН ОНАЦЬКИЙ.

Рим, 22. січня 1930 р.

МОЛОДЬ У ВЛАДИ.

В Італії, як відомо, революційний фашистівський рух пройшов під гаслом „Влада молодим“, і дійсно величезна більшість командних місць опинилася, після приходу фашистів до влади, в руках людей від 25 до 45 років, людей з сильними енерґійними рухами, густим, як копиця сіна, волоссям, і міцними білими зубами. Дивно було Італійцям бачити сю молодь на тих місцях, що здавна належали сивоволосим, або й лисим дідусям з безубими ротами, похилою спиною і тремтячими руками. У нас на Україні, без жадних гасел і прінціпових постанов про перевагу молодости над старістю, а просто в наслідок цілковитого браку інтелектуальних українських сил, що хотілиби безкорисно служити справі національної революції, — теж чимало командних місць заняли безвусі студенти, головно есерівської віри, — і се у великій мірі спричинилося потім до обвинувачення сеї молоді в провалі революції. Проте, приклад фашистівської революції показав наявно, що справа була не в молоді, а в загальній неправильно взятій напрямній лінії, що саме виходила від старшого громадянства і мала привести до демократично-соціялістичного раю.

Ось вже скоро 8 років, як в Італії стоїть у влади енерґійна молодь. Вісім років — не великий час. Молодь однак вспіла вже вимужніти, але ще не вспіла постарітись. Тим часом Мусоліні проголошував кілька разів, що він і фашизм мусять „довго існувати“ для того, щоб мати час провести цілковиту революцію в дусі нових ідей. „Довго існувати“ — се може довести і до старости. І тому в останні часи в італійській пресі знялася сильна полеміка з приводу „молодих“ і „старших“. Заговорили старі бюрократи, досвідчені державні діячі, — заговорила ціла фаляґа більш і менш „поважаних“, які віддавна почували своє незадоволення з приводу занадто енерґійного відмолоджування державного орґанізму і апарату. Відгукнулися, розуміється, і молоді. Не будемо наводити арґументів ані тих, ані других. Хіба ми не знаємо і не чули у себе всіх тих арґументів? Проте вважаємо потрібним навести той кінцевий акорд, що ним Секретаріят Партії поклав край всім дальшим полемікам:

Фашистівський Режім, — каже офіційне повідомлення, — мусить і на далі залишитися режімом Молодих, постільки — поскільки се буде можливо. Наприклад, поміж кандидатами трийцяти і сорока років, при рівности заслуг і прав, перевагу віддаватиметься тим, що мають трийцять років.

Повідомлення, сказавби я, має трохи характеру пітійського рішення: „при рівности заслуг і прав...“ Натурально, що провідники і ідеольоґи фашизму завжди матимуть більше „заслуг і прав“. Це дає можливість „існувати довго“.

Але всежтаки насовується питання наслідства: Фашизм має продовжувати своє існування не лише в особах теперішніх його провідників, але і в наступних ґенераціях. Томутеж, таки офіційне повідомлення звертає особливу увагу на відповідне виховання цілої італійської молоді, з котрої, шляхом природного підбору, має вийти новий заступ будучих керовників фашистівської Італії. Для того, мають служити орґанізації: „Баліл“ до яких мають обовязково вступати всі учні нищих шкіл, „Аванґардистів“ для середньошкільників, та окремо університетські ґрупи. Поруч з підготовленням молоді в сих загальних орґанізаціях, — йде підготовка головно у воєнних та спортових орґанізаціях, де молодь має бути „рішуче скерована на практикування в гієрархічному житті: політичному, адміністративному, синдикалістичному, журналістичному, кооперативному, шкільному і т. д., без всяких дурних заздрощів та забобонних страхів. В суворому іспиті життя, менш здатні мусять упасти, а більш здатні будуть поволі підноситися на все вищі місця командування й відповідальности“.

І нарешті останній пункт: „Молоді більш від інших, мусять вміти *коритися*, для того, щоби придбати право, чи скоріще — обовязок командування; вони, більш від інших, мають вміти *наважуватися*.

Коритися і наважуватися. Два терміни, що ніби один одного виключають, — але се лише „ніби“. Бо коритися є обовязком кожного в рямках орґанізації, в межах отриманого наказу, — наважуватися — є обовязком кожного поза наказами із своєї власної ініціятиви, на свою совість і ризико, але відповідно до ухваленої загальної лінії. Бо тим молодь і цінна в революційних чи у передреволюційних часах, що вона вміє і хоче „наважуватися“ там, де старість воліє сидячи тихо — „вичікувати“. Молодість, у відміну до старости, має невичерпані скарби бурхливої ініціятиви, того все відновлюючого духа, що про його ми згадували. В часі мирного будування, спокійного життя, після бурхливих років революційної активности, коли вони ає чисто психольоґічна необхідність відпочинку на останньому здобутому етапі, старість має всі права і рації: спинитися над вже здобутим і його зберігати, — але в часі, коли нічого ще не осягнено і нічого ще не здобуто, коли вимагається найбільшого напруження всіх активних сил, так цілого суспільства, як і окремих одиниць, — акція і відповідальність проводу мусить перебувати в руках молоді.

Нашій молоді закидають силу ріжних хиб і головне — невизнавання традицій, безкритичне стремління вхопитися за останнє чуже слово, що вважається за найкраще власне тому, що воно „останнє“ Але ся хиба не є виключною властивістю *нашої* молоді, вона є характерною для всякої молоді, що має душу постійно відкриту для всіх вражінь і почувань. Треба лише вживати всіх заходів, щоб ця молодь з малечку жила нашим національним життям, отримувала якнайбільше наших національних вражінь, переймалася нашими національними почуваннями... Та наша молодь, що перейшла *нашу* революцію і *нашу* війну, в тому власне і відзначається від старшого покоління, що вона *має* свої національні традиції, що вона їх міцно тримається і не хоче продавати їх за жадні компроміси. Тим часом, як старше наше покоління, як галицьке, так і особливо наддніпрянське, підчас найменших невдач, кидалося на всі боки, шукаючи за спасенням чужим „словом“ і за чужою „традиційною“ дружбою, — молодь, що виросла і виховалася в постійній боротьбі за ту Україну, ні перед ким не хоче вибачатися і ні з яким „традиційним другом“ *не хоче і не може* пертрактувати. Вона зберегла і згартувала свою віру і з віри тої зробила незломну зброю.

СПЕКУЛЯЦІЯ.

НА МАРҐІНЕСІ ПОЛЬСЬКОЇ ДІЙСНОСТИ.

Польща переживає в останному часі дві тяжкі кризи: політичну й господарську, які тісно вяжуться зі собою. Польська офіційна політика не показує сьогодні ніякого виходу з лихого політичного й господарського положення, хоч про безнадійний стан і рільництва і промислу і торговлі кричать великими, тривожними буквами кожного дня всі часописи — за те всі свої сили звертають урядові чинники і сойм на полагодження й опанування політичного положення в середині держави.

А це політичне положення в Польщі дивовижне й замотане. На перший погляд воно здається простим: проти себе стоять і стараються повалити один одного два табори — санація (табор маршалка Пілсудського) і соймова опозиція (польська сеймократія). Але колиб звичайний громадянин хотів збагнути всі шляхи і цілі політики обох таборів, чого вони в кінці хочуть, — то вічне перемелювання пресою, що одні хочуть сильної влади, а другі задержання сьогоднішної парляментарної системи, не вияснить йому нічого. Зрештоюж, більшість громадянства, притиснута незвичайною матеріяльною скрутою, ставиться байдужно до цілої політичної „розгривки“.

31. жовтня м. р., коли прихід марш. Пілсудського до сойму попередила сотня офіцерів, справа здавалася ясною і близькою вирішення. Цеж була наче заповідь зломання „опозиційного“ сойму військовою силою... і це була лінія травневого перевороту з 1926 р. Але пізніщі події відрочення соймової сесії, кріза кабінету „полковників“ і вкінці найважніще утворення тзв. „угодового“ уряду під проводом кількакротного вже премієра професора Бартля, змінили і змазали цю лінію.

Уступлення Світальського і ще кількох (не всіх), зненавиджених соймовою опозицією, міністрів і доволі тактовне поведення „нового“ премієра в соймі, здавалосьби, трохи змикитили опозицію. Частина її просто повірила в „нову еру“ згідної співпраці сойму та уряду; деякі партії вичікують, а ще інші ставляться ворожо і до цеї нової спроби наладнання політичної кризи. В теперішній час всі партії, опозиційні та санаційні радять в соймі над державним буджетом. Надій і віри в можливість згоди тих двох державних чинників: *уставодавчого* та *виконавчого* не захитала навіть осторога премієра Бартля в його експозе, щоби не дошукуватися в зміні уряду глибоких змін і суперечностей з основними конституційними домаганнями табору, що стоїть на ґрунті травневого перевороту. Не захитало їх вкінці навіть і те, що особу і новий уряд прем. Бартля почала „бити“ навіть санаційна преса від ярих бебеків аж до монархістів, доказуючи тим, що новий, висунений президентом і марш. Пілсудським, уряд — це тільки тимчасовий і переходовий.

Стоїть тепер питання: чому табор марш. Пілсудського висунув на премієра проф. Бартля і чим пояснити те, що соймова опозиція приняла як-не-як, але прихильно новий уряд? Чи може марш. Пілсудський і сойм уступили зі своїх непримиримих становищ і хочуть дійсно дійти до згоди?

Один з польських публіцистів, К. Ґжибовскі, каже, що це все тільки **спекуляція**. Поза двома таборами, що змагаються від 1926 р., на соймовому терені стоїть хтось третій, а саме: *„активні елементи громадянства.“* Від цего за ким вони підуть залежить побіда в затяжному змаганню. Сьогодні вони ще неначебто байдужні й нерішені що до цілої боротьби, а опріч цего непольські нації виступлять проти кожної системи уряду і проти кожної розвязки положення. Ні один з таборів не може сьогодні похвалитися рішаючими впливами серед цих мас громадянства. І тому й марш. Пілсудський і сойм рішилися на зміну тактики: перший або хоче створити нову систему уряду дорогою парляментарною, або тільки відсуває остаточну розвязку, сойм знова не хоче зі свого боку вже тепер валити цілої системи правління. Ця тактика випливає з того, що оба табори до кінцевої розвязки ще добре не підготовані і спекулюють на те, що колись будуть мати ліпшу позицію як сьогодні.

Сьогодні на соймовому терені ведеться затяжна боротьба за вплив на байдужі й нерішені маси громадянства і за поліпшення своїх позицій. Уряд говорить промови, що звернені не до послів, а до тих мас, що поза соймом, б. премієр Світальскі у свойому відчиті „Їх зміна конституції“ не лишає сухої нитки на проектах опозиційних партій, проурядові часописи ведуть завзяту пропаґанду. А сойм тимчасом демонстративно обтинає диспозиційні буджети міністрам, демаскує господарку Банку Госп. Краєв., який уділював з „господарських“ фондів богатотисячні субвенції для санаційної преси, установ та орґанізацій і т. д. і т. д.

Як це все скінчиться і як до всіх тих спекуляцій маємо ставитися ми — Українці? Бо скінчиться все це мабуть так, як заповідає один санаційний посол в орґані Рев. Фракції П. П. С. „Пшедсвіт“: — „новим переворотом!!“

Що до нас — то дрібничковими торгами в соймі, проханнями (які можна назвати й „домаганнями“): „дайте і нам щось“, — в цій великій спекуляції нічого не виграємо. Хоч як пересварені польські табори між собою, то проти Українців вони виступають все одностайно й разом. І тому мусимо памятати, що не про наше відношення до санації чи її опозиції ходить, або про менші чи більші „блага“, які можемо від одної з них дістати, — але розходиться нам про „активні елементи нашого громадянства, щоб вони в кожній час зуміли сказати своє рішуче слово“.... — *Б. Кравців.*

З цим числом висилаємо нашим читачам і передплатникам у Франції і Німеччині французькі і німецькі почтові чеки для висилки передплати на наше конто в Почтовій Касі Ощадности (Р. К. О.) у Варшаві. Передплата у Франції виносить річно 60 фр., піврічно 35 фр., квартально 20 фр. В Німеччині річно 10 марок, піврічно 6 мк., квартально 3·50 мк. — Хто з наших читачів у Німеччині і Франції не вирівнає передплати до кінця лютого, тому стримаємо дальшу висилку „Українського Голосу“. — АДМІНІСТРАЦІЯ У. Г.

Чи ми все будемо бідними!?

Так! Ми будемо усе бідними коли не возьмемося до торговлі — і то до зорґанізованої, правдивої торговлі, до торговлі плянової, передбачуючої. Жаль серце стискає, як ми подивимося на наші ніби кооперативні склепи по селах. Такий кооперативний склепик міститься усе в якійсь тісній, маленькій крамниці, в котрій знайдемо кільканайцять свічок, кілька кусків мила, кілька скелок до лямпок-мазярок, пару фунтів цукру, кілька пуделок шварцу на чоботи, якесь бляшане пуделко з дешевими цукорками, кілька пачок гвоздей — от і цілий маєток нашої кооперативи!

За це в тім самім селі буває часто по кілька жидівських добре заосмотрених і добре розвинених склепів, до котрих спішать все наші люде, часто ті самі, котрі причинилися до зорґанізовання кооперативи. Спішать вони там покрийому, тихцем... Такий наш купецький гаразд, так ми уміємо братися до торговлі!! так виглядають наші кооперативи.....

А буває ще гірше! Ось послухайте:

В одному селі* в самбірськім повіті, — була кооператива, і другий склепик, власність одного нашого чоловіка. Оба склепики животіли яко-тако, як то буває по наших селах. Але щож.... сталося таке, що одної ночі обікрав „хтось“ кооперативу до чиста так, що лишилися голі стіни!! Злі язики оповідають, що цему власникові склепу ліпше вже йде і він затирає руки... з радости. Додати треба, що в тім селі нема ані одного жида, а що село віддалене 11 км. від міста, там повинна українська торговля бути наладнана як слід!! Тут можнаби торговлю розвинути взірцево і красно. Але щож, у нас брак ініціятиви до цего діла. Далеко більше сприту до торговлі мають наші браття за Збручем. Там, як не один з нас старших бачив, по всіх містах та місточках бувають тзв. „толкучки“ де народ виносить все що йому непотрібне на продаж. Там продають старі чоботи, старе вбрання, старі самовари, старі вишивані сорочки, старі підкови, ножі, бритви, зеркала і ін. Коло цеї „толкучки“ позасідають баби і продають у горшках горячу локшу, вареники, риж з молоком, чай і проче... Там всі торгують, причому вигукують голосно що хто продає, ніхто не стидається. У нас цего всего не видно, ми якось даємося випереджувати всяким чужинцям. У нас баба встидалабися наварити пирогів, винести до міста, станути на торговиці і продавати. Ми до торговлі якісь байдужні... якісь недбалі.... От возьмім такий примір: В торговий день до першого ліпшого міста виносять наші селянки на продаж масло, сир, сметану... Стають всі під ратушом, або на означеній для них торговиці. Кожна виставляє свій товар в кошиках, горнятках, мисках. Приходять міські пані і торгують. Коли торг відбувається по першім або в першій половині місяця, то селянки попродають свій товар з досить добрим зарібком, а коли повиносять масло в другій половині місяця аби при кінці місяця — коли міська інтеліґенція не має вже грошей, — то селянки стоять зі своїм крамом до третої, четвертої години по обіді, а потім ідуть всі до гуртівника-жида і йому продають товар за безцін. На тім страшно тратить село... Жиди забирають за безцін кроваву селянську працю...

А длячого це так?

Длятого, що між селянами брак освіти, брак орґанізації, селянин і селянка незнає ринку збуту свойого товару, не знають деби весь свій товар вислати гуртом, вислати ваґонами, до великих міст, до центрів, деби їм інакше за їхну тяженьку працю заплатили.

Так само малася річ цего року з огірками. В богатьох селах Самбірщини зродили незвичайно огірки, і признати треба, що кілька сіл** умів старанно і поступово *ходити* коло огірків. Але щож — не уміють ці люде як слід *продати* огірки. Вивозять їх до Самбора і ждуть ласки Божої і добрих людей, щоби ті огірки продати. Натурально публика самбірська заосмотрюється по дуже дешевій ціні в огірки, а решту закуповує жидівня, вивозить фірами в турчанські гори і там з добрим баришем продає. І так в Самборі можна було накупити копу огірків по 1 золотому, по 80 сот. — а навіть по 60 сот., а жиди ті самі огірки продавали по турчанських селах — по три золоті за копу, що я власними очима бачив.

Чи не булоби вказаним, щоби передові люде навязали яке зближення поміж самими людьми, нпр. бойками в турчанськім повіті, а мешканцями Бабини та Берегів, де родяться обильно огірки, капуста, цибуля, та щоби самі бойки, без посередництва лихварів, приїзджали і закуповували огірки на місци (в селі) і везли собі у свої гори і продавали бодай трохи з нищим баришем, як це роблять лихварі? Всі гроші, які заробляють жиди як посередники — зісталисьби в карманах нашого народу!

Так само мається річ з бульбою і всякого рода збіжжам. На долах коло Самбора була цего року в осени бульба по 4 зол. за корець, а в тім самім часі в турчанських горах за корець бульби платили бойки по 9 зол.!... Хто заробляв? Очевидно, що лихварі, що спроваджували бульбу цілими ваґонами. Представмо собі, який величезний інтерес робили лихварі на однім ваґоні бульби!...

А кілько таких ваґонів бульби і капусти цеї осени пішло в наші гори, а кілько ваґонів зі збіжжем...

Цю корисну роботу повинні взяти в руки наші Повітові Союзи Кооператив. Вони повинні діло так повести, щоби весь дохід з такої замінної торговлі зістав в наших руках. Народ відживби, поліпшивби свою долю...

Здалобся також звернути увагу на торговлю грибами. Знаємо, що грибів і то найкращої сорти і породи достарчають наші гори, а властиво лихварі, що видурюють від бідних бойків гриби за безцін, і в містах роблять шалені інтереси, а буває часто, що лихварі гриби відсилають ваґонами до Варшави, та за границю, навіть до Америки.

Чи не ліпше булоб, щоби кооперативи зобовязали наших селян-бойків до цего, що всі гриби мусять бути продані лише нашим кооперативам, без посередників.

В давніщих часах я бачив на Покуттю зимою, що Гуцули везли на санях цілі міхи сушених підпеньків і грибів та міняли на долах по селах за збіжжа, за пшеницю, жито, і вертали в гори з наповненими міхами найкращого зерна. Чи нині є там цей звичай — не знаю.

Так само повинні наші Союзи Кооператив звернути пильну увагу на продаж клочча, так льняного як і конопляного, котре жиди скуповують від селян. Не раз на торговицях можна бачити цілі гори клочча, що його жиди відсилають до своїх фабрик. А ми не маємо навіть глупої фабрики шнурків та мотуззя. Подумаймо, якийби то можна зробити інтерес. Одна наша „Народна Торговля“ в Самборі потребує на рік около 100 кільоґрамів всяких шнурків! А скільки маємо в своїх руках таких склепів, як „Народна Торговля“, — що бралиби в першій мірі шнурки від своєї фірми...

Кілько то подібних інтересів можна у нас заложити і дати хліб людям в руки. Треба лише трохи більше охоти, сприту і *сильної волі*, — інакше зістанемо *все бідними*, а *чужинці* **на нашій землі** будуть дальше богатіти.

Проф. Іван Филипчак.

* В Гуменци.

** Бабина, Береги та ще кілька.

Памятайте про „Рідну Школу“

Сен. С. ШЕЛУХИН.

Аґітація „русских учених“ проти української Нації.

Читаючи давніх грецьких народописців, бачимо, що у старих народів уже в найдавніщі часи загубилася память про походження і значіння їх імен, і що пізніщі письменники одні вгадували, а другі багато працювали над відшукуванням правди. Так сталося і з багатьма новіщими народами. Поляки, Литовці, Німці й досі докладно не знають, звідки пішли їх назви, чому вони такі і що вони означають. Але ще гірше сталося з назвами „Русь“ та „Україна“, бо тут до давнини назв приплуталася ще й — політика. Між польськими та московськими ученими і публіцистами є багато таких, що стараються використати імя України для політичного баламуцтва, проти прав і свободи українського народу. Профануючи науку, вони тенденційно поводяться з ріжними словами, в українській, польській і московській мовах, які мають однаковий витовір, але ріжні значіння. Закривається при цьому те, що назва „Україна“ істнувала вже тоді, коли ні Польщі, ні Московії на світі ще не було, а Україна-Русь була вже могутньою европейською державою. Імя України утворилося з тоїж боєвої назви Київщини—Поле, Поляне, як вказав на це коло 100 років тому знавець української мови й історії проф. Максимович.

Противники української Нації після своєрідної „фільольоґії“ виводять назву „Україна“ від поняття про „окраїну“, „пограниччя“, розуміється, у одних Польщі, у других Московії, у третих одної й другої. На цю тему вони утворили велику літературу на російській, французькій, анґлійській, італійській та польській мовах. Про це старалася „русская“ інтеліґенція, всякі орґанізації, окремі особи, дипломатія, російський департамент поліції (охранка) та ін. Згаданий департамент поліції видавав навіть інструкції як фальшувати науку, підкупляти письменників та часописи, як вчити по школах і в університетах, щоб всюди вважали, що назва Україна походить від того, що вона окраїна, пограниччя Польщі та Московії, а потім стала окраїною Росії і ніколи не була ні самостійною державою, ні окремою землею, як і народу українського теж ніколи не було, а все це тільки вигадали вороги Росії. Особливу увагу присвятила цьому інструкція 4. лютого 1914 року ч. 201. Це дуже нашкодило українській справі, як дома, так і серед чужинців. Чужинці ні української мови, ні української історії не знають, тому їх дуже легко ошукати що до пояснювання українського імени. Справді, коли сама назва народу і його землі показує, що це не щось самостійне, а „окраїна“ чогось, тобто частина цілого, то частина завше слідує за цілістю. Коли Україна є частиною Польщі чи Москвії, то не має права на самостійність, а мусить належати до Польщі та Росії. Так переконували чужинців. На цім, як можна бачити хочби напр. з праць Анґлійця Д. Кейнса, Французів Брюнґе і Валло, та ін., і на парижській конференції снувалися інтриґи проти українських стремлінь. Чужинців залякували, що і у них є „окраїни“, які можуть захотіти самостійности і можуть від них відпасти. Тому вони ради самоохорони мусять дати одсіч українським стремлінням.

Фалшиве пояснювання назви запанувало, як істина. Противникам України це вигідно, тому вони аґітують за свою облуду і далі. Російська еміґрація утворила навіть тов. „Единство“, яке має завданням ширити серед Славян, Москвинів, Прикарпатців, Галичан і по неславянських землях — облуду, що Україна—то окраїна Росії, а українського народу немає на світі. В цьому товаристві беруть участь: академик П. Б. Струве, професори Шмурло, Кізеветтер, Мякотин, Завадский, Лаппо і ін., літератори А. Волконский, С. Варшавский, В. Харламов, С. Гессен і ін., як видно вже з їх призвіщ — антропольоґічний інтернаціонал, що називає себе „русскими“. Для проґрамового виступу т-во видало брошуру *кн. А. Волконского: „Имя Руси в домонгольскую пору“ (Прага, 1929 р.).*

Даремно читач шукав би в цій брошурі про „Имя Руси“. Цю брошуру написано, як точне виконання §§ 6, 12, 13 інструкції департаменту поліції з 4 лютого 1914 р. ч. 201, навіть з виразами її: вона має завданням упевнити, що Україна — то окраїна, імя „Україна“ є вигадкою, бо український нарід не існує. Участь в цім виданні сінкліту „русских“ учених не може дивувати. Такий самий табор творили передреволюційний російський режім і російська школа. В публікаціях документів охранки *Осипом Гермайзе* читаємо про велике признання департаментові поліції — Петрові Струве. Академик *Багалій*, опублікувавши таємні документи російського уряду проти українського і чеського славянофільства та проти українського відродження, так пише: „У Росії професори мусіли в своїх наукових розвідках шукати не правди, а проводити ті думки, яких бажало правительство — а це було вже знищенням і попсованням науки“. Петербурґський професор і академик Поляк *Бодуен де Куртене* так писав з того приводу: „Є „учені“, які закривають очі і затуляють уші на мову фактів, підкуплені чи то в звичайнім значінні цього виразу заінтересованістю в тім уряді, або партії, чи через отуманення шовінізмом та фанатизмом, і в звязку з цим фальшуючи обєктивну річевість“. *(Гермайзе, „Укр. Археольоґ. збірн.“, вид. Акад. Наук, т. I, Київ, 1926 р., „Матеріяли до історії укр. руху за світової війни“, стр. 289; Багалій, „Т. Г. Шевченко і Кирило-Методіївці“, Харків, 1925, с. 47—49; Бодуен де Куртене, „Зап. Наук. Тов. ім. Шевченка“, т. 141—143, 1925, с. 15).* До цего треба додати інструкцію ч. 201, що наказує обсаджувати катедри людьми, які набивалиб голови учнів і студентів про Україну істинами поліційної інструкції.

Волконский в 1919 р. надрукував на французькій, анґл., італ. і російській мовах масу книжок і статтей, на тему: *„Историческая правда и украинофильская пропаґанда“*. Всі його писання переповнені просто патольоґічною ненавистю і ворожістю до української Нації. В них немає ні історичної, ні якої б це не було правди взагалі. Автор твердить і своїм, і чужинцям, що українська ідея — це німецька вигадка, а існування українського народу — це леґенда. Такі то „наукові“, твердження Волконського друкує учений сінкліт „Единства“, та розреклямовує орґан члена його Петра Струве, а в орґані Павла Мілюкова другий член його Мякотін та ін.

Катівня...

Оден із кореспондентів „Українського Голосу“ дістав цими днями листа від батьків з тамтого боку Збруча. Листа цього привіз нашому кореспондентові післанець, що йому удалося перейти туди і назад большевицько-румунську границю. За дозволом нашого кореспондента ми поміщуємо на тому місци згаданий лист, очевидно з тим, що змінюємо імена осіб, назви вулиць, тощо, не нарушуючи впрочім в нічому дослівного змісту листа.

Редакція.

Х. . . . . 19 грудня 1929.

Дорогий наш, единий сину!

Не можемо висловити на цьому брудному папері надзвичайної радости, яку приніс твій звіт, що ти слава Господу Найвищому ще живим. До Добродія, що приніс твого листа, ми ставились не дуже прихильно з початку, бо шпигунів у нас на кождому кроці стоїть десятками, переважно бувші злодії, каторжники, а також фризієри, і ледащо шевці, з поміж ремісників і то виключно жидівського й московського походження. З бігом часу повірили твойому післанцеві і рішили таки написати кілька словечок. Сердечно дякуємо за гроші. Тепер хоч купимо хліба та картофлі доволі, бо батько твій мусів ходити щодня о 4 год. у ночі до кооперативи за хлібом. Хлібець Божий у нас дуже трудно дістати бо приходиться стояти у хвості по 8—10 год. за 400 ґрамами на душу. Я не кажу про цукор, чай, сало, молоко чи то масло — цих продуктів ми не маємо за що купити навіть раз на рік. Сину наш дорогий, колиб ти власними очима міг нас зобачити. так напевне не пізнавби. Жидівсько-совдепська влада нас вигнала з власної домівки на вулицю, — на жебри. Комісар „Жилдому“ примістив нас тимчасово в сутеренах при бувшій Пушкінській вулиці (тепер змінені вулиці, а ми їх не дуже знаємо). Слава Богу, що трапилась робота у комісарші Сурці Ворохової, котра за 2½ місяця прання білизни зі 7 осіб, дала мені зі свойого чоловіка старі чоботи й черевики та трохи карток на хліб і картофлі. Колиб не така нагода заробітку, прийшлосяби ходити босим в зимі, як і прошлого 1928 р. коли твій батько обмотував ноги тай так цілісеньку зиму пробідував. Я ще мала черевики від пані Берти Морґенрот, котра мала склеп мануфактурний на Спиській, — чи пригадуєш? Тепер вона склепу не провадить, але живе добре бо її молодший син Моть служить комісаром освіти.

Наше славне Х. . . . . змінилось теж не до пізнання: скрізь сміття, купи гною лежать ще з часів революції, християнський народ дуже обіднів, навіть немає церкви, щоб помолитись Богові на старість.

Комуністи живуть добре, вони ніколи не стоять в хвості за продуктами.

Пишу цей лист і вся тремчу, щоб хто не підглянув, бо заберуть разом зі старим до Чека і побють, як щурів в капкані. А тепер наш сину приготуйся витримати сумну звістку, бо я витримала не одне нещастя, яке упало на наші старечі голови як грім з ясного неба. Твойого любимого брата Василя і сестри Оксани не має в живих. 17 липня 1927 р. його розстріляно в Чека Х. участка за те, що знайшли при ньому твої листи. Небіжчик працював як токар в залізному варстаті у бувшому заводі Г. . . . . і тогді нам було ліпше.

Ми обоє також сиділи разою з Оксаною, але через 4 місяці і 7 днів випущено нас на волю. В тюрмі небіжка Оксана дуже просила чекіста Дубовкіна за брата. Він обіцяв випустити Василя також, але поставив обіцянку ребром і так як Оксана була вільна, забрав її до себе як жінку, та все обіцяв, що випустить бідного Василя а тимчасом — казав — Василь ніби залишиться в арешті.

Оксана була спритна з малку, як сам знаєш і тому пішла на хитрощі — виробила фальшиву пропустку до Чрезвичайки і таким способом остаточно довідалась, що Василя вбито. Вертаючи до дому, Оксана мені росповіла про це нещастя. Батька не було в дома і ми обидві могли добре виплакатись, та постановили скрити цю сумну вістку перед батьком. Небіжка ще переночувала і десь около год. першої дня з'явився москарлюга Дубовкін і забрав її знов до себе.

Нарешті я чую на толкучці (де старі річи продаються — Ред.), як баби поміж собою говорять, що якась дівчина у ночі комісара Н . . . . . дільниці забила і сама застрілилась. Мене ця вістка дуже занепокоїла, бо заразже подумала про Оксану. Бігом полетіла до неї та вже тіло було взяте до анатомії, а мене нещасну там не допущено та ще хотіли арештувати ніби як контрреволюціонерку. Думала я, що в ґазетах буде надруковано про чин Оксани та де там — ані словечка по сей день, а про комісара було в ґазеті, що бандити напали в ночі і забили. В звязку з вбивством комісара, було дуже богато арештовано цілком невинних людей, про судьбу котрих нічого не знаю. В ґазеті було вимінене назвиско комісара цілком инше не можу пригадати. Комісари і чекісти мають по 10 ріжних назвиск.

Бідні наші діточки марне скінчили своє життя. Більше писати не можу бо сльози течуть і течуть з висохлих очей. Одно тебе прошу дорогий сину — не вертай сюди та не присилай листів почтою бо їх читають в Чека, а пізніще дають нам як їх ласка, а то й цілком не дають. Будь здоров не забувай про нас. Цілуємо тебе міцно, міцно твоя *Мати і Батько.*

ПОМОЖІМ НАШИМ ВТІКАЧАМ ЗІ СОЛОВЕЦЬКОГО ПЕКЛА.

В днях від 25. листопада до 5. грудня минулого року, втікло зі соловецької катівні до Фінляндії 12 вязнених Українців. По більшости це селяне і робітники з ріжних районів України. Між ними є також б. козаки української армії та учасники наших визвольних змагань. Довідавшись з преси про їх втечу, Ред. „Українського Голосу“ увійшла — по провіренню цеї вістки — з нашими втікачами в безпосередній звязок. Втікачі оті перебувають зараз у Фінляндії, в одному таборі для інтернованих. Автентичні листи тих втікачів, в яких зясовано жахливу долю десятків тисяч наших земляків в соловецькій катівні, були опубліковані в „Українськім Голосі“. Ці листи передрукував цілий ряд польських і закордонних ґазет (краківський „Час“, „Ґазета Польска“, російські еміґраційні журнали і др.). Мовчить за це завзято тутешня **українська** *преса, мабуть з цілком дрібязкових, партійних мотивів. Окрім Перемищини — не відгукнулось до цего часу ані Товариство Допомоги Політичним Вязням. Наші втікачі прибули до Фінляндії в страшнім вигляді. Приватні листи втікачів до нашої Редакції в ярких фарбах змальовують їхній трівожний стан і їхню велику віру в поміч західніх земляків. Фінляндці поводяться з ними добре, але ані жити ані влаштуватись вони там не можуть. Втікачів треба видобути з табору, придбати засоби на дорогу, перевести до котроїсь із середньоевропейських держав і влаштувати їм працю. Що до цих двох останніх справ, (формальностей виїзду і піднайдення праці) — Ред. „У. Г.“ поробила всі можливі заходи. Зрештоюж, залишається прийти їм з матеріяльною допомогою.* **Допоможім!** *Докажім хоч цим скромним ділом, що всі наші недавні протимосковські і протибольшевицькі протести — це не пуста фраза, документуймо також в дрібному, що гранична Збруч річка* **для нас** *не існує! Незалежні українські ґазети і Комітети Політичних Вязнів просимо прийти нам в справі соловецьких втікачів з допомогою. Пожертви на ту ціль приймає Адміністрація „Українського Голосу“.*

Листи з Німеччини.

(Від власного кореспондента У. Г.)

Як живуть українські робітники в Німеччині?

I.

Берлін 28, січня 1930.

С. М. — Українців в Німеччині нараховують около 20.000. Ця дата є лише приблизна, бо характер нашої робітничої еміґрації до Німеччини дуже непостійний. Богато наших людей живе тут на польські або російські документи і їх влада називає у своїх статистиках або Поляками або Росіянами. Якоїсь поважнійшої спроби з боку українських політичних чинників, щоби устійнити статистично тутешній український елемент, до цего часу не було. Наша еміґрація живе в Німеччині серед дуже невідрадних матеріяльних обставин і на переведення потрібної статистики немає ані покликаного осередка ані — в першу чергу — вистарчаючих фондів. Приходиться проте оперувати числами приблизними.

Більшість Українців в Німеччині, це полеві робітники, які приїзджають сюди лише на сезонові роботи. Минулого року було тут около 10—11000 наших сезонових. Всі вони мусять на зиму вертати до краю. Других 10.000, робітників це ті, які або не можуть вертати до дому з огляду на склавшіся в краю політичні обставини, або такі, що вже здавна завели тут своє господарство, стали німецькими підданими і вже не мають чого до краю вертати. Ці останні живуть в більшости порозкидані по цілій Німеччині, а лише в *Дельменгорсті* і *Гемелінґен* (коло Бремен) живуть наші кольоністи по кількасот душ разом,

Наші люди підпадають серед німецького оточення дуже легко ґерманізації. Вже їхні діти, виховані поголовно в німецькій школі, лише слабо розуміють мову своїх батьків, але нею вже не говорять. Вони взагалі не мають ніякого звязку з краєм і що гірше, ніякого внутрішнього відношення до рідної землі своїх батьків. Ті, що живуть разом, цілими кольоніями, вже трохи слабше підпадають знімченню і задержують свій український характер навіть через кілька поколінь. Але всежтаки, німецьке оточення кладе й на них свій глибокий відпечаток. Обі згадані кольонії (Дельменгорст і Гемелінґен) розвивались перед війною досить добре. В них була наприклад своя, українська школа, мали свойого священника, свої товариства, читали краєві українські ґазети, держали звязок з рідним краєм, тощо. Тепер ті кольонії починають під національним оглядом потрохи підупадати. Своєї школи вже нема, нестало й панотця, товариства в занепаді і скількість їх дуже мізерна. Про причини цего занепаду буде мова пізніще, при розгляді культурного і політичного життя тутешнього українського робітництва.

Осібну частину робітників творять тут політичні еміґранти і чимало — дезертирів. Політичні еміґранти це здебільша підстаршини і козаки української армії. Їх тут доволі велика скількість. На жаль, вже на тім місци треба ствердити, що чимало з них, це вже еміґранти „фахові“, цеб-то такі, що збились з правильної дороги, не хотять працювати, а дивляться лише, якби легким хлібом прожити. Такі здебільша крутяться по великих містах, займаються ріжними „фахами“, що їх дуже часто приводять до конфліктів з поліцією. Відносно них слід відмітити одно дуже цікаве явище. Це виходить в них вже само по собі, що коли мають до діла з поліцією, то всежтаки, зі засади ніколи не признаються до цего, що вони Українці, але стало себе називають або Москалями, або побільшости — Поляками. Знаменно теж, що всі оті наші люде, що живуть „легким промислом“ реґулярно походять або з еміґрантського круга відомого тут гохштаплера і обманця Ковальського або з оточення такого самого пройдисвіта, „гетьмана“ Полтавця-Остряниці. Водночас, вони гуртуються в тутешньому українському комуністичному товаристві „Воля“ про яке буде мова в черговім листі.

Очевидячки, величезна, подавляюча частина нашої робітничої еміґрації в Німеччині, це люде дійсної тяжкої праці, чесні, і в богатьох випадках дуже високо ідейні. Колиж так сильно підчеркаємо також присутність наших неґативних і шкідливих для загальної справи еміґрантських типів, то стається це тому, що якраз вони ще найбільш підприємчиві і рухливі, з поміж сірої робітничої маси, ще найживійше вибиваються і впадають в очі. Розуміється, коли дивитись з належного віддалення, виявляється, що ті, що дійсно і нелегко працюють і що не йдуть на помисли зрештою поволі вростають в ґрунт, дехто з них добре влаштувався але помимо це, на загал, більшість наших людей виглядів на будуче в Німеччині не має майже ніяких, і тому, серед нашої робітничої еміґраційної маси помічається тепер сильний рух за виїздом за море.

Окреме місце займають тут Козаки і вояки зі Східної України. В більшости, це елемент свідомий і нетяжкий до праці, але нема кому ними ближче заопікуватись і їх зорґанізувати. Тотеж, вони доволі легко підпадають знова під впливи Москалів і московських орґанізацій. Доволі великий відсоток нашої робітничої еміґрації складається з бувших німецьких полонених, ще з часу світової війни. Велика національна революція на Україні дійшла своїми потрясеннями і відгомонами також й до них і богато з них — хоч і здалека від рідного краю — поробились свідомими Українцями та рішеними самостійниками і державниками. Але над богатьома із тих полонених треба ще попрацювати, щоби без їхньої зрештою вини, не пропали в час чергового зриву для нашої справи.

Зовсім окреме місце займають серед нашої робітничої еміґрації в Німеччині українські дезертири з польської, румунської і чеської армії; майже на 90% це дуже освідомлений елемент, який попав в 1922-23 роках на еміґрацію передовсім в наслідок основно схибленої політики петрушевичівщини. Ці люде без військового вишколу, який є й нам потрібний і який ми повинні набувати де тільки можемо, не будуть здібні виконати свої завдання в цілости. Вони всі потратили горожанство і тим себе серед теперішніх закордонних умов майже цідковито обезвладнили. Положення їх незавидне і їхня одинока ціль і надія, це виїзд — за море.

Що торкає українських жінок-еміґранток, то таких в Німеччині дуже мало. За це на кожному кроці стрінете тут робітниць Польок, т. зв. „польських Марин“. Наші робітники нераз з господарської конечности з тими „Маринами“ женяться, бо з Німкинями зживаються тяжко, а українських дівчат тут немає. Взагаліж, наші люде й за кордоном є відносно жіночого пола досить податливі і мягкосердні і доволі легко підпадають, як то кажуть, „під пантофель“. Отож все чуєш одну і туж причину: „Як чоловікови без жінки жити? Зварити нема кому, заговорити нема до кого яке-ж це до біса життя?“ Так витворюється дивачне і цілком неможливе положення, що наші люде, які опинились і опинюються за кордоном цілком не із любови до Польщі але якраз навпаки, помимо все, здебільша женяться — зі сезоновими робітницями-Польками. Стара історія: не вмер Данило, так болячка задавила! Втікають з Польщі, щоби знова попасти під обух у постаті „польської Марини“. Авторові цих рядків невідомий ані оден випадок, деб наш робітник, який має жінку Польку, говорив дома по свойому і в українському дусі виховував свої діти. Польонізація збирає і тут свої плоди, дарма що над чоловіком нема жадного паньствового примусу. І це тим більш дивне і неприродне, що поміж тим робітництвом маємо дуже свідомих і з часта дуже радикально і завзято настроєних людей!.. Коли-ж і стрічається тут на лікарство українських дівчат, то вони заразже виходять за наших хлопців заміж; стоять такби мовити дуже високо в „курсі“. Помітним явищем серед робітничої еміґрації є це, що більшість еміґрантів живе з дівчатами на віру. Це явище в обставинах еміґрації чомусь-то не вважається тут анормальним. По просту, нема згл. не було де вінчатись, бо через довгі літа не було серед тутешньої еміґрації свойого священника. Деяка поправа відносин наступила щойно в 1928 р. з появою о. дра Вергуна, на тутешнім українськім еміґраційнім ґрунті.

(Черговий лист слідує).

В брошурі майже всю увагу звернено на імя України і все, що звязано з ним. Автор починає з того, що українським ученим закидає перекручування і фальшування літописів та ґеоґрафічних карт, вигадку назв „Україна“ та „український нарід“, ширення „лжи“ наче Київ був столицею України, або, що Галичина та Волинь називалися Україною, і т. д. Він твердить, що українська наука є „политическим обманом“. Навіть Петербурґську Академію Наук він обвинувачує в „подтасовываніи документов“, яке бачить в тім, що академія надрукувала у свойому літописі назву „Україна“ з великого, а не з малого „у“. (С. 18). В дійсности сама ця брошура є документом „политическаго обмана“, пропаґандою неуцтва, шепінням ненависти, сіянням баламуцтва. В ній знайдемо як раз все, що вона закидає українським ученим і українській науці.

Виступаючи проти української науки, автор рішучо запевняє читачів, що „Галицко-Волынская земля, Галицкая Русь, никогда „украиной“ не называлась“ (стр. 25).

Гляньмо, що говорять історичні факти. Король Степан Баторій в універсалі 1580 року, кажучи про сваволю козаків, вказує, що це робиться „на Україні Руській, Київській, Волинській, Подільській, Брацлавській„ *(Арх. Ю. З. Р., 1863, ч. III, т. I).* Як Русь по частинах була: Київська, Галицька, Чорна, Біла, Червона, Холмська, так і Україна для частин своїх мала додаткові назви. „Україна Руська“ — це північна частина Галичини, а південна входила в „Подільську Україну“. Так в офіційному акті 1580 р. Галичину і Волинь названо „Україною“. Волинь названо „Україною“ і в акті того ж короля 16 січня 1591 р. *(там же).* В урядовім листі до козаків 1618 року читаємо: „...язичники спустошили вже майже всі области України: недавно ще такий обильний Волинський край, Покутє...“ *(Там же с. 266).* Отже тут Україна має свої области Покуття та Волинь — це її области. Покуття — це частина Галичини. В Іпатієвс. літ. під 1189 р. читаємо: „Украина Галичкая“. Інтерпретація, брошури Волконского, свідчить тільки про ігнорування елементарних наукових методів інтерпретації, незнайомство навіть з тим, що подається хоч би в таких коротких енциклопедіях права, як у *Ренненкампфа.* Автор не має ніякої уяви про персоніфікаційні вирази в літописі, як напр. „Пойде Ростислав из Смоленска к Киеву на стол“ *(Іп. 1160 р.).* Запись з 1189 р. анальоґічна, означає, як тут „из Смоленска в Київ“, так там „из Смоленска в Украіну Галицьку“. В дневнику Семена Окольського читаємо таку запись з 1638 року: „Козаки вже росподілили *Україну* межи предводителями: одному віддавали Переяслав, другому Київ, третьому Волинь“ *(Літоп. С. Величка, Врем. Комис., т. IV, Київ 1864, с. 207).* Французький інжінер *Левассер де Боплан* в описові України 1650 р. і на картах її означив межі України „от границь Московії до меж Трансільванії“, а на Галичину і Волинь вказав, як на частини України. Частину Галичини з карпатськими горами і Підкарпаттям аж до Трансільванії, Боплан подав в 1650 році навіть на окремій ґеоґрафічній карті з написом на ній по латині: Ukrainae pars quae Pokutia vulgo dicitur, що в перекладі означає: „Частина України, яка на простій мові називається Покуттям“. Московію ж Боплан називає всюди тільки Московією. *В Андрусівськім договорі* московського царя з Польщею в 1667 р. Україну вони поділили між собою по р. Дніпрові називаючи одну — Україною Малороссійською (православною), а другу Україною Польською. Після розбору Польщі в царськім *Указі Сенатові 12 Декабря 1796 р. в 6 пункті* наказано „из бывшей Польской *Украины*“, після прилучення частини її до Київської ґуб., „составить две губерніи: *Подольскую* и *Волынскую*“. *(П. С. З. Р. им. ч. 17. 634).* Можна подати без числа документальних даних про те, що Волинь та Галичина мали й мають імя України. І в народній пісні за часів татарських наїздів співається: „Татари йдуть, везуть Волиночку, молодую Украіночку“.

Поданого цілком досить, щоб бачити, яку правду і науку подають читачам і слухачам „учені“ з „Единства“. Поляк біскуп *Верещинський* в 1594 році писав, що „Україна довша й ширша за Малу і Велику Польщу вкупі“. Та й населення України було принайменше в двічі більше, ніж у Польщі. Не тільки з Боплана, а і з латинської *переписки XVII віку мункачівського езуїта Міллея з краківським езуїтом Міткевичем,* також і Прикарпатська Русь називалася Україною. Він пише по латині без перекладу, як імя власне, „Мункацсієнзіс Україна“. Ясно, що границя, пограниччя не може бути більшим, як ціле. Але „учені“ з „Единства“ стараються зменшити Україну і пустити в світ свою вигадку, наче б то „Галицко Волынская земля... никогда „Украиной“ не называлась“ (с. 25).

Очевидно, що етноґрафічна Укра на відріжнялася від політичної. Тому у Богдана Хмельницького Україна раз по Віслу, вдруге по р. Случ на Волині, а бувало, що Волинь і не входила в Козацьку Україну: політичні межі у всіх державах міняються і напр., Росія початку XVIII віку цілком не та, що Росія початку XX віку.

На 21 стор. Волконский з своїми „ученими“ видавцями, переглянувши літописи аж до пізних часів, пише катеґорично: „И так, имени Украина в летописях нѣт“ (Підкреслення його). Але, не кажучи вже про *Іпатієвський літопис,* в якім імя „Україна“ вживається в записах з 1187 року, вкажемо на *Густинський літопис,* в якім читаємо, що попереду прозивалися Поляне, Древляне, Сівери, Кривичі і т. д., а потім: Москва, Біла Русь, Україна і т. д. *(Пол. Собр. Рус. Літ., Археоґр. Ком., т. II, СПБ. 1843, стр. 236).* Тут Україна таке ж власне імя, як Москва, Біла Русь, і т. д., імя для території з своїми межами й пограниччями. Отже знову явна неправда брошури, яка також мовчить про *літописи Величка, Самовидця* і ін. У *Самовидця* немає назви іншої, окрім народної „Україна“. У *Величка* читаємо: „Панство Українське“, тобто — держава Українська; „Річ Посполита Українська“, тобто — Республика Українська, а коротше просто „Україна“. *(Див. хочби в т. I Літоп. Величка, вид. в Київі Академією Наук в 1926 році).* Мовчить брошура і про записки Перетятковича з 1683 року, — у його для України є також назва „Ukrainiensis Respublica“ — Українська республика *(Памятники Кіевс. Ком. для разб. др. ак. 1898, т. III, с. 351).*

(Продовження буде).

РОПА.

Значіння земної ропи в світовім господарстві і світовій політиці.

II.

Ґп. — Кожне верченнє за ропою є грою щастя; на найбільш певних і видатних теренах ніколи не відомо чи верченнє вдасться. Це є одна з причин, що ціна на ропу заєдно хитається. Верченнє за ропою є настільки непевне і ризиковне і рівночасно настільки дороге, що нафтовим промислом може займатись лише великий капітал, який може позволити собі на це, щоби в свою калькуляцію враховувати сотні тисяч долярів страт. В одночас, підпадаючи під впливи великих капіталістів чи банків, нафтовий промисл виявляє намаганнє зєдинити в своїй руці не тільки ропні джерела але теж транспорти ропи, рафінерію і оті ринки збуту, які збувають ропні продукти (дерівати). Тотеж нафтовий промисл є обєднаний в кілька велитенських могутніх трестів (ропних спілок), за якими здебільша скриваються уряди окремих великих держав. Боротьба нафтових трестів за світові терени, за транспорт, за контролю над ропою і за ринки збуту, є осьтак по суті річи боротьбою окремих урядів за панованнє над ропою. Без ропи не можна собі подумати ані модерної індустрії, ані війни і готовости до війни, і тим самим, без ропи нема силової великодержавної політики. В той спосіб модерна політична наука поставила засаду, що *держава без ропи не може ніколи бути великодержавою* Держава без ропи завсігди залежатиме мілітарно і економічно від цеї держави, яка ропу посідає.

Коли осьтак ропа означає посіданнє сили, коли ропа є світовою потугою, то її можна найти тільки у великодержав. І так воно є. В дійсности уся світова продукція ропи розподілена поміж трьома наймогучійшими і найбільшими державами світа: Америкою, Анґлією і Радянським Союзом.

Сполучені Держави Америки (USA) продукують 80% світового добування ропи. Анґлія заледви 12%. Але за те американські джерела вже є на вичерпанню, а Анґлія панує над теренами які ще навіть не розпочато вичерпувати. Анґлія має 60% усього світового запасу ропних джерел під своїм впливом. Длятого теж, хоч Америка й продукує 80% світового добування а Анґлія лише 12%, то в дійсности Анґлія є з огляду на свій богатий нафтовий запас, розкиданий по всім світі, нафтово від Америки вже нині богато сильніща. Америка загрожена вичерпаннєм, старається берегти власні запаси й найти нові джерела поза своєю теріторією. Осьтак, натиск Америки на Мексіко, Венезуелю, цілу Південну Америку і Азію пояснюється впершу чергу причинами нафтової політики. Особливож південна Америка має посідати величезні, але нині ще доволі тяжко доступні нафтові богацтва.

В нафтовій політиці проводиться осьтак думку поділу світа на дві великі нафтові частини, при чому „світ західній“ (ціла Америка) малаб підлягати під вплив ропного капіталу Сполучених Держав а „світ східній“, під вплив Анґлії.

Найбільші, ненарушені ще запаси ропи посідає Анґлія в Кавказьких країнах, Мезопотамії, Персії та Індійським архипеляґу. Крім цего Анґлія має свої нафтові джерела і уділи у всіх ропних районах світа і веде затяжну боротьбу за здобуття нових районів і запасів в південній Америці. Але помимо це, що Анґлія опановує 60% ропних запасів, яких покищо сама не рухає, купує вона щороку за 2 міліярди зол. поль. ропи у інших продуцентів (Америка, Радянський Союз) — отжеж запотребованнє Анґлії є більше як вона може згл. хоче на своїх теренах добувати. Ця політика викликує оправдане підозрінне, що Анґлія викуповує ропу в Америці і Радянськім Союзі але свою ропу покищо щадить. В той спосіб приспішується нафтове вичерпаннє двох великих політичних противників Анґлії, щоби їх потім від своїх власних джерел узалежнити і гроші видані за американську і радянську ропу з грубими баришами потім відібрати. Це якраз і є ота ославлювана анґлійська політика, яка думає на десятки літ наперед. У всякім разі, якщо Анґлії вдасться колись узалежнити Америку і Радянський Союз від своїх нафтових джерел, то тим самим вона підітне вже в корені силовополітичне становище обох названих потуг. Нафту куповану у Американців і большевиків, Анґлія розподілює по всіх своїх фльотових станицях і маґазинах, розсипаних по цілім світі і в той спосіб підтримує свойого рода океанічний комунікаційний монополь. Модерні кораблі опалюється вже не вуглям, але в зростаючій мірі ропою. Монополізуючи ропу в своїх руках, Анґлія дістає під свій вплив всю світову морську комунікацію і якраз це є властивою метою дуже зручної анґлійської нафтової політики. Американці з натугою слідять за кожним анґлійським нафтовим потягненням і стараються протиділати; так панує від десятка літ заїле змагання між тими обома потугами за світові нафтові джерела і ринки. Це змагання прибірає раз отверті, раз затаєні форми, часами оба ті капітали працюють для хвилевої користи спільно, одначе ворожнеча поміж ними є стала і глибока і її не закриють та не усунуть часові угоди і компроміси.

(Дальші статті слідують).

ВЕЛИКІ ПРИКМЕТИ:

ЧИСТІСТЬ ВІДБОРУ
ПРОСТУ КОНСТРУКЦІЮ
НИЗЬКУ ЦІНУ
обєднує

„TRÓJKA“ PHILIPSA

Жадайте проспектів у всіх радіових склепах, або використайте наш купон.

Ціна враз з лямпами . . . зол. 285·—
Ціна враз з лямпами і голосником PHILIPSA 2016 . . . зол. 359·—

Вигідні виконання і висилати поштою.
DO POLSKICH ZAKŁADÓW PHILIPS S. A.
Poszę o przysłanie broszur o Trójce
Nazwisko:
Adres: Philipsa.

За мало правників!

(Голос в дискусії).

Замітки до статті „Правнича пошесть Ч. 3. „У. Г.“

Поважаний, як підписався „Неправник“ є зле поінформований у правничих відносинах які панують спеціяльно по містах нашої Галичини.

Ми маємо не за богато, а навпаки *за мало* наших правників; очевидно говорю про укінчених юристів, які малиб право самостійно отворити адвокатські канцелярії. Пересвідчитись о тім дуже легко. Вистарчить переглянути спис адвокатів долучений до кожного термінаря.

З власного досвіду знаю, що около кількадесять місточок, які є осідком Ґродського Суду, не має ні одного Українського адвоката. Більша скількість є таких місточок, де є лишень двох українських адвокатів, а булоб місце для третього.

Ось місточко в котрім мешкаю, вже від $1\frac{1}{2}$ року не має зовсім українця адвоката і мимо великих старань інтересованого чоловіка, котрий більше разів вже їздив до Львова і звертався до приватних осіб, не може найти рефлєктанта, котрий рішивсяб тут творити канцелярію.

Місце є, дохід бувби несогірший, лишень чоловіка нема, очевидно солідного чоловіка і порядного юриста.

Таких місточок як я вже сказав має бути кількадесять.

Можливо, що „залізних правників“ маємо забогато, але укінчених маємо на всякий случай за мало. Ті, котрі є, займають ліпші місця по більших містах, а навіть і гірші, коби лишень у великих

ОЛЕСЬ БАБІЙ.

МІЖ ДВА ВОГНІ.

(Дальше).

В житті Адася — Ліни — Івана війна принесла нові зміни, нові події. Бо та війна не одне весілячко розбила, тай і панні Ліні мрії та надії скаламутила.

Одного сірого, осіннього вечора старий Федасюк повернув до дому веселий, жвавий, наче-б на десять літ молодшим став.

— Ліно! Доню! Кінець війні! Місто опанувало наше українське, народнє військо... чуєш? Сповнилося! Воскресла Україна!

Ліна мовчала. На хвилину в її очах блиснула іскра утіхи, вона сплеснула в долоні... але в ту мить хмара смутку лягла на її лице.

— Що станеться з моїм Адасем? Де він? Певно сумує, що на ринку українські війська. Коби побачити Адася, потішити його...

Батько зрозумів смуток дочки і сумно похитав головою.

— Проклятий! Домбровскі! Украв серце моєї донечки!

— — — — — — — — —

У місті мов у кратері. Ще хвилина і — вибухне!

— Українці поширились!

— Відступають!

— Вже бій! Стріли! Ще мало крови? Мира!

— Смерть Україні!

Старий Федасюк вганяє по вулицях, ловить кожну вістку молить, благає всі небесні сили Українцям на підмогу.

Вечером, коли Ліна залишилась сама в кімнаті, до неї прийшов Домбровскі:

— Ліно!

— Адась! Чого ти сумний?

— Ти за те радій! Воскресла Україна! Хо, хо! Той сміється найліпше, хто сміється останній.

— Адасю! Чого ти сердитий!?

— Бо ти певно тепер забудеш мене, чужинця... ворога.

— Адась! Ти дорожчий мені над все в світі! Хай там ллється кров, я щаслива з тобою, лиш з тобою...

Гладила його буйну чуприну, цілувала чоло, на якому лягла задума й журба...

На вулиці впали перші стріли.

— Чуєш? Там почалось!

— Ліно! Прощай! Я мушу до своїх. Вітчина понад все!

— — — — — — — — —

Ліна стояла мов окамяніла:

— Він лишив мене. Його не спинили мої пестощі. Він сказав, що йому вітчина понад все, а я.... Я цілувала його чоло моїми устами, а він може зараз цілує мого брата гострим баґнетом..... Так... сьогодні в ранці втік до українського війська мій тіточний 15 літній брат.... родичі не пускали його, а він втік вікном, в ночі....

Старалась забути про те, не думати і коли вечером втихли бої на вулицях, вона заснула: Снилось їй, що Адась убив її брата пятнацятьлітного. Попід вікнами кімнатки Ліни мандрують ворожі війська: охотничі ватаги, ласі на добичу і помсту і побіду. Кричать, сміються, співають: „Нє дами земі“.

Федасюк дивиться через вікно:

— Доню! Між ворожим військом машерує і твій коханий.

Поглянула в вікно. Справді: Вулицею машерував Адась Домбровскі, з крісом в руці зі завадіяцькою міною, вже у військовім мундурі. Спішив там — на площу, де лилась кров.

— Коби в мене кріс! Чому я не молодий? — шептав старий Федасюк — йому в слід.

Батько перший раз в житті ненавидів дочку за те, що вона любить чужинця.

Вечером, коли на хвилину замовкли скоростріли, якийсь польський леґіоніст приніс лист від Домбровского. Писав, що він командантом чети, що пів міста вже в руках його війська, що Українці покидають столицю і що він от от поверне до неї.

Відписаса йому:

— „Коханий! Вертай з бою! Я тужу за тобою!“

— — — — — — — — —

В кімнату увійшов батько:

— На вулиці розстріляно двох Українців!

Вона мовчала.

Цілий день клекотіло передмістя мов вулькан. Кулі як густий дощ, гук гармат, як громи весняні, шаблюки блистять, як змії, ранені і вбиті падуть, як лист осінній.

В мрачну, сіру, листопадову днину дужалися дві сили, що вступили в бій тисячу літ тому назад, і тепер казали собі в останнє:

— Або ти згинеш, або я! Двом нам нема місця під сонцем!

Як на хвилинку втихли вуличні бої, Ліна глянула через вікно і на вулиці побачила в болоті кількох ранених стрільців.

З переулків, передміських сутерин котилась злоба і месть, як каламутна хвиля.

— Гайдамаки! Опришки! Добити їх!

— Тату! Ратуймо тих стрільців! — зойкнула Ліна, не розуміючи й сама, звідкіля в неї зявилися гнів до ворожих військ і співчуття до своїх.

Вибігла на вулицю. При помочі батька занесла раненого до своєї кімнати, оглянула його: Це був молодий парубок, стрілець, ранений в груди і ногу.

Цілий залитий кровю, непритомний від удару прикладом кріса.

Ліна вмивала лице раненого від крови, завязувала йому рану:

— Може то Адась поранив того стрільця? Може те чоло розбила крісом та рука, яка так часто гладила коси мої! кружлялася думка, як хижий птах.

А батько додавав:

— Ліно! Ти бачила як лежали на вулиці наші борці? Так лежить в болоті ціла наша вітчина, ранена, побита, опльована! А ти любиш Адася! Краще-б тобі на світ не родитись!

Ліна стояла біля ліжка раненого і згадувала ті щасливі діточі дні, коли найбільшою мрією для неї було бачити рідне військо на вулицях столиці... коли слово „вітчина“ було їй святістю.....

І ось тепер, на її постелі лежить скрівавлений борець за волю Вкраїни, а вона, вона тужить за ворогом, її душа розбита між одним народом і другим... І так боляче, боляче стало їй на душі, так хотілось цілою душею бути з цими, або з тамтими, з Адасем, або зі стрільцями.

В вечорі здоровля раненого поліпшилося, почав говорити: Сказав що називається Іван Гуцуляк, що він собі пастух з Карпат, який добровільно втік з дому до війська битись за Україну, ну і от йому трапилась пригода: його ранили на вулицях передмістя.

Біль рани зносив терпеливо, спокійно, і коли Ліна спитала його чи не жаліє, що пішов на війну, то стрілець тільки усміхнувся.

— Та, або то я сам один. То така божа воля, як кого має куля вбити, то вбє, хоч би і під землю сховався. Але то байка, що мене ранили, тільки жаль, що не можу йти далі битися, а то я і Львова не бачив, лиш здалека! А так хотілося хоч на місто подивитися!

Ліна перевязувала його рану, а він оповідав, як вороги окружали його, як ранили.

Слова раненого стрільця наче пахли порохом, димом і вогнем. Його розмова аж пашіла тим полумям запалу що обняв був тоді стрілецькі ряди, цілий край.

Старий Федасюк слухав слів стрільця так, як слухали радо щебетання першого жайворонка, що віщує весну, свободу а його дочка Ліна прислуховувалась розмові батька зі стрільцем і з дивним почуттям неспокою, сорому.... наче почувалась до якоїсь вини супроти стрільця...

Але прості, палкі слова раненого про волю, про Україну будили в її серці щораз то дущий відгомін давніх завмерлих почувань любови до всього що рідне, народнє... їй хотілось любити свій рідній край так як стрілець, радіти його радощами, сумувати його смутками, налити душу тим вогнем що палав у ту-ж мить в серцях міліонів.

Що раз дбайливіще доглядала раненого, годувала його, як дитину, гостила чим могла. Ранений Бойко почував себе, як в самім небі.

— Ах, панно! Як-би всім раненим трапилось таке щастя як мені, то не жаль було-б нікому дістати кульку так, як я.... озвався раз Іван.

— Та невже-ж?

— Та бігме! Я живу собі у вас, як пан, — ще в житті я не спав у таких перинах, як у вас, не їв таких присмаків, як ваші.... Я вам такий вдячний, що як бим сі не встидав, що я простий хлоп, а ви мійська панна, то бим... ех..... поцюлював бим вас.....бо ми сі ви дуже подобаєте....

— То нічого, що ви хлоп зі села, нічого... мій тато також родом зі села....

— Але? І ви мною не гордуєте?

— Алеж ні... ми вас дуже любимо, бо ви-ж стрілець...

— Любите мене? Ну, то добре... я вас теж дуже люблю...

— Любиш? А скажи ти вже любив у житті кого иншого?

— Що? Я? Та я ніби любив у селі Ганусю, але вона мене не хотіла, тай тільки....

— Ти тужиш за нею?

— Ні, та де там! Мені ви так сі подобаєте, що я за тамту цілком забув.... бо ви пані, а тамта... ні... тай ви файніщі, як вона бігме... Ой, бігме не гнівайтеся, але я вас мушу поцілувати... за те, що ви такі добрі....

Стрілець обняв раненою рукою дівочий стан, нахи-

містах, а на провінцію в мале місточко не хоче наш правник йти, хиба, що мусить.

Ще 1000 наших правників (а може й більше) може найти добрий хліб для себе і поле до праці на провінції.

Тільки соток жидів та поляків адвокатів жиє з нашого народа, нема місточка деби не було двох адвокатів неукраїнців, — а наших всюди брак!

Длятого не треба відмовляти наших студентів, щоб не вписувалися на право. Чим більше їх буде, тим скорше кожне наше місточко буде мало независимого свідомого орґанізатора.

Інтеліґенції маємо безуслівно у всіх фахах за мало, далеко нам єще до того, щоби одна фахова ґрупа галапасувала коштом веґетації другої і півтори тисячі добрих укінчених правників не булоб за багато для нас. Купці (котрих жадає п. Неправник) є також потрібні але інтеліґенти адвокати, у всіх закутинах краю єще потрібнійші для праці між народом, для праці на селі.

Треба взяти під розвагу єще ту обставину, що колись отвориться сокальський кордон і тоді конечно буде потрібна велика скількість правників, котрі мусітимуть обсадити волинські позиції; однако всі правники які в найблищім 10 літтю у нас покінчать право, єще найде хліб у нашій Галичині.

Дайте лишень укінчених правників і солідних людей, а не залізних правників і хрунів, котрі поза судом і канцелярією з хлопом не говорять. *К.*

Всячина.

Людські муравлища.

Міліонові міста на землі.

Під сучасну пору находиться на землі 27 міст, з яких кожне має що найменше один міліон мешканців а в яких, разом взявши, мешкає 58·4 міліонів людей. З тих 27 великанів припадає 5 на Зединені Держави (Ню-Йорк, Шікаґо, Філядельфія, Дітройт і Льос Анджелос), 3 на Анґлію (Льондон, Ґлесґов та Бирминген), 3 на Китай (Ганкау, Кантон і Пекін), 2 на Німеччину (Берлін і Гамбурґ), 2 на Большевію (Ленінґрад і Москва), 2 на Японію (Токіо й Осака), 2 на Індії (Калькута і Бомбай) і по одному на Австрію, Угорщину, Францію, Арґентину, Бразилію, Польщу, Туреччину (Константинополь) і Австралію (Сідней).

Найбільше в світі місто — це *Льондон*, що вже в 1807 р. мав 960 тисяч, 1890 р. зріс на 4·2 міліонів а сьогодні зі своїми 7·6 міліонами переходить навіть Ню-Йорк, що числить 7·4 міліонів мешканців на просторі 850 квадр. км. і під оглядом простору уступає тільки Берлінови. Кожний нарід має в Ню-Йорку що найменше 1000 представників, чого не можна найти в ніякому другому місті на світі. На третьому місці стоїть *Берлін*, що розрісся неймовірно швидко. В 1800 р. числив він всього 180.000 мешканців, ще кілька літ взад стояв на четвертому місці по Парижі, а нині мешкає в ньому 4·25 міліонів людей на просторі 878 квадр. км. і під тим оглядом є він першим містом на світі. Берлін є теж найбільшим сухопутнім містом, бо всі його конкуренти мають богато островів, а приїзд чужинців, що в 1890 р. виносив 505.000, зріс до 1928 р. тричі (1,600.000) Берлін ще й тим держить перше місце у світі, що в ньому вмирає найменше дітей, тоді, як Париж є до нього контрастом і в ньому гине найбільш дітей з усіх міст річно. Це й не диво. Коли зважиться що *Париж* має страшно накопичене населення і його 3·9 міл. є так розміщені, що на кожному кільометрі мешкає 3700 людей. Париж має отже найбільшу густоту населення у світі.

Друге по величині муравлище Америки, *Шікаґо*, виросло від 1848 р. (20.000) до 1929 р. на 3·2 міліонове місто і звісне воно з цього, що в його різнях бють річно 15 міл. свинь, 7 міл. овець, 5·2 міл. волів та 200 тисяч коней. Місто вічного землетрусу *Токіо*, має сьогодні 2·4 міл. мешканців, трохи більш, як звісне зі своїх трьох сотень склянних гут *Осака* (2·1) або в тількиж населення богате, найдовше місто світа *Філядельфія*, що тягнеться на 40 км. довжини і має мимо тількох мешканців самі майже одноповерхові домики. На тому кінчилабся низка міст, що мають більш, як 2 міл. горожан. По них приходить на чергу *Відень* та *Буенос Айрес*, в якому є всього пів міліона туземців, два міста з яких кожне має по 1·9 міл. мешканців. *Москва*, славна зі своїх 527 церков, вже в 1812 р. числила 400 тисяч мешканців і сьогодні, маючи 1·8 міл. людей, лишила далеко позаду себе *Ленінград*.

Дуже підупало також *Ганкау*, що в 1850 р. в час повстання Гайтінґів числило ще 3, а сьогодні має ледви 1·7 міл. населення. Мимо цього є воно найбільшим містом Китаю, бо *Пекін* має всього 1·6 міл. Ці числа не є одначе достовірні, бо в Китаю ніколи спису горожан ще не робили. Пекін належить теж вважати найстаршим міліоновим містом на землі, бо його засновини припадають на 1121 р. пер. Хр. З Пекіном рівнається й *Калькута*, а *Бомбай*, який звичайно уважають найбільшим, є всього 1·4 міліоновим містом. Недокладно відомо теж про кількість населення *Константинополя*, яке обчислюють по тім, скільки продають в місті хліба. Сьогодні нараховують в ньому 1·3 міл. людей, стільки, скільки є в *Ріо де Жанейро*, одинокому місті, що експортує тільки каву, в кількости 4·8 міл. сотнарів щорічно.

Ґлесґов, засноване в 1000 р. займає 1·2 міл. населення все ще досі друге місце поміж містами Анґлії. Тількиж мешканців має й *Детройт*, що в 1830 р. мало докладно 2222 горожан і в якому сьогодні що третий мешканець працює у Форда а що другий торгує автами. *Ленінград*, що в 1910 році числив 1·5 міліона, зареєстровує сьогодні 1·2 міл. *Гамбурґ* й *Льос Анджелос*, місто „найбільшого розмаху“ мають по 1·1 міл. Останнє в 1870 р. мало 5.000, в 1910 р. вже 102 тисячі, в 1914 р. 300 тисяч, а сьогодні підготовляється „перескочити“ Детройт. Рівно по міліонови людей мають: *Кантон*, якого поганські святині в більшості походять з дохристіянських часів, *Варшава*, що „вибуяла“ в повоєнних роках, *Сідней*, що ще в 1880 р. числило 2.600 мешканців і *Бирминген*, що переросло Ліверпуль та Менчестер і в якому на кожний дім в місті нараховують всього 5 голов, так воно в останніх літах розрослося.

Майбутня слава міліонових міст впаде напевно в першу чергу на Ліверпул, Неаполь, Мелборн, Рим, Мадрит, Барсельону й Менчестер. Колишні міліонові городи — це Рим, що в час, молодшого Плінія нараховував 2 міл. мешканців, Неаполь, що після нар. Хр. мав кілька міліонів громадян, Атени, які в 404 р. до Хр. були міліоновим містом та Картаґіна. А це мабуть уже й старинний Вавилон, Мемфіс і єгипетські Теби були містами великанами і в часах розквіту проживали у них міліони мешканців.

Нововідкрите племя лісовиків.

В нетрях Цейльону, живе ще племя лісовиків, що нараховує всего 300 душ, Німецький дослідник Др. Еікштед, що відкрив оце племя, твердить, що воно швидко вигине до решти і то в найкоротшому часі, бо в нетрях отих панує страшна малярія, яка нищить передовсім дітей того племені. Племя це зветься Веддас. Були ці Веддасійці колись дуже великим і могучим племенем і під своєю владою тримали увесь Цейльон. Память про ці часи живе ще до сьогодня поміж населенням Цейльону і тому ще й досі рештки Веддас користуються великою пошаною серед Синґалезів. Оселі Веддасійців розміщені глибоко в лісистих нетрях, нікого вони до себе не припускають, бувають дуже недовірчивими та неймовірно заздрісні за своїх жінок. Домашня звірина у них страшенно нехлюйно держана, її заїдають прямо воші, та не лише її, але теж і самих Веддасійців.

13-ка.

Як відомо 13-ка є числом, що з ним є звязані ріжні людські пересуди. Від найдавніщих часів аж до наших дні люде розказують ріжні історії звязані з 13-кою. Для одних воно нещасливе, для інших найщасливіще. Серед народів півночі ходили перекази в давнині, що найвищий бог запросив до себе в гості 12 богів менших, а 13-ого бога весни замордував. Богато визначних людей бережеться 13-ки, кажучи, що їх навчило так їхнє життя. Історія знає такі випадки, що визначні монархи, політики та дипльомати відмовляли своїх підписів на документах лише тому що документи ці були виставлені з датою 13. В богатьох краях бояться 13-ки як вогня. Турки виключили це число взагалі зі свойого життя. В богатьох театрах у світі нема взагалі місця (крісла) з числом 13. Коли в Парижі збереться припадково товариство зложене з 13 осіб, то заразже посилають за 14 особою. В Анґлії нема гостинниці (готелю) з числом 13, але з другого боку в Анґлії існує від ряду літ „товариство 13-ки“, що поставило собі за ціль боротьбу з пересудами. Засідання того товариства відбуваються 13 дня кожного місяця о год. 13-ій.

НОВІ КНИЖКИ.

Автори й видавництва, які бажають рецензії, зволять прислати два примірники даної книжки.

Др. Степан Шухевич: **„Гіркий то сміх“.** *Воєнні пригоди. Львів 1930. Накладом Видавництва „Новий Час“ Стор. 200.* — Світова війна дала вже нашій літературі кілька белетристичних творів і мабуть ще довгий час будуть письменники брати сюжети до своїх творів з часів великої війни. Не маємо вправді ще творів так голосних як Ремарка „Im Westen nichts neues“, але все таки є вже дещо. Інакшими видаються сі воєнні твори читачам-учасникам війни, а інакше будуть дивиться на них молоді читачі, які не бачили воєнних подій на власні очі. Автора вище згададої книжки заохотила мабуть прихильна критика на Його „Спомини“, до дальшого писання і сим разом виступив Др. С. Шухевич як воєнний белетрист. Нова книжка Шухевича *„Гіркий то сміх“* — се 21 картин, або як їх автор сам називає „воєнні пригоди“, з військового життя на фронті в Галичині, на італійськім, російськім і знова на італійськім. Головна особа у всіх пригодах та сама. Є ним галицький Українець, поручник Борович, який гине в послідній пригоді від італійської міни. Кращими пригодами уважаю „Непорозуміння“ (стор. 31—40), „Гіркий то сміх“ (стор. 94—106) і „Хто що має“ (стор. 172—181). Автор як очевидець воєнних подій дає вірні картини з воєнного життя, але всеж таки пізнати, що автор не є белетристом-письменником, який потрафивби надати сим картинам відповідну артистичну форму. Сам спосіб оповідання доволі монотонний, а стиль за деревляний. Думаю також, що автор взяв собі за широку тему, бо тут можнаби написати кілька книжок.

лив Ліну над свою постіль і почав цілувати міцно, голосно, по вояцьки.

Ліна не боронилась, їй подобався цей простий, добродушний стрілець хлопчина з напів дитинною, але геройською мужицькою душею і щирим серцем і вона знов приходила до кімнати раненого стрільця щодня, що вечора.

На недалеких вулицях скаженіла боротьба, сірий, твердий, холодний камінь тротуарів змивався кровю.... в темних сутінках передмістя відбувалась велика містерія боротьби і ненависти і смерти, а в тихій привітливій кімнаті Ліни звершувалась друга містерія любови і життя...

— — — — — — — — —

Одного ранку, як Ліна перевязувала рану Івана, в тій хвилині в кімнату увійшов Домбровскі, у військовому мундурі, з револьвером і шаблюкою при боці.

— Добрий день Ліна! озвався як все — по польськи, — я на силу добився на хвилинку до тебе. Слава Богу, що твоя вулиця в руках наших військ... а то... але хто це в тебе в ліжку? Вибач...

— То Українець! Ранений! відповіла різко.

— Ах, так... дуже приємно! Ранений не ворог... Домбровскі з облудною чемністю, простягнув раненому руку. Запанувала прикра, болюча мовчанка.

Ліна озвалась:

— Пане Домбров... Адасю! Сподіюсь, що ти не видаш раненого стрільця в руки своїх вояків... не зрадиш його?

— Алеж ні! Ми дуже вдоволені, як хтось забирає ранених. Впрочім.... наша війна, то хвилеве непорозуміння.... ми дуже любимо Русинів, пе-ж братній нарід.

— Ох, ми бачили докази вашої братньої любови! озвалась Ліна, не маючи сил здержати напливу гніву і жалю.

Домбровскі зрозумів її гнів. Усміхнувся злобно піймав її за руку, глянув у вічі, але вона вирвала руку й відступила до стрільця. Почула, що стрілець близький їй, рідний, а чужинець Адась далекий, не милий.

— Може на його руках кров стрільця? подумала, дивлячись на Адася.

— Ліно, що з тобою? питав Домбровскі. Ти починаєш ненавидіти мене?

— Так, так! Ненавиджу! Ви будите нашу ненависть! Ви! Так! Цей стрілець дорожчий мені, як ти! Так! Я-б дала душу свою, щоб вилічити ті рани, які завдав йому ти, ти! Я не можу бачити твого баґнета, твого мундура... все те гидке чуже, вороже.

— Так? Ну, ми ще побачимось! крикнув Домбровскі і гримнувши дверима, вийшов.

Ліна схвильована, сердита, присіла біля стрільця і задумалась. Сама не знала звідки взялась в її душі така ненависть?

— То по вулицях лине запах крови стрільців і наповнює наші серця... то в серці озивається зов батьків. Це озвався голос крови... зрозуміла вона.

Стрілець не тямився з радости.

— Алеж ви добре прогнали того паничика! Хотів знов обняти її.

— Тихо стрільче! Бо тобі ще не можна хвилюватись. Ти хорий.

— Алеж я майже здоровий! Я видужав від ваших солодких слів, від білих рук, від ясної ніченьки... і рожевих уст....

— — — — — — — — —

Минуло ще два дні. Дні боротьби і трівоги.

Ніч. Осінь. Слота.

Бічними передміськими завулками провадить Ліна свого Івана „до наших“.

Іван переодягнутий в жіноче убрання, закутаний в зимовий дамський шаль. Ліна в убранні убогої міщанки. Обидвоє несуть в руках великі кошики повні кухонних присмаків: яйця, молоко, хліб.

Ліна так добре знає кожний перевулок свого передмістя, що ні разу не наткнвлись на ворожу сторожу.

Вийшли за місто. Густий пушистий сніг замітує сліди, холодний вітер заводить між коминами завмерлих фабрик, копалень, цеголень... Стали.

— Там на узгірю є ворожа сторожа, але не бійся! Якось вибрешу тебе! — потішає Ліна.

— — — — — — — — —

— Stój! Kto tam? — спинила їх польська застава.

— Добрий вечір! — відповідає весело Ліна по польськи. — Ми несемо хліб і масло для наших оборонців Львова! Може вам леґітимацію?

— Ні, не треба! Честь вам польські дівчата, що опікуєтесь вояками! Хоробрі з вас панянки!

— А як же не носити? Ви-ж бороните наш Львуф од гайдамакуф! Нє дами земі! — крикнула Ліна і відчула цілим серцем, кожним фібром своєї душі, що вона справді не хоче віддати землі рідньої на поталу, що вона готова до найбільшої посвяти, щоби тільки оборонити її ту українську, окрадену землю. Чула, що події останніх днів перенесли її душу до своїх, до тих стрільців, що лежали ось там в ровах, чула що ненавидить знов чужинців і — Адася.

— Ліно! Я люблю тебе! Ти така хитра, відважна! Я думав, що попадемо в полон! шептав Іван, перекрадаючись далі між кущами.

І як би сторожа була добре стежила за ними, була-б бачила дивну картину: Дві жінки цілувались в кущах.

Дійшли до ліса.

— Слава Богу! Ми тут спокійні. Українські війська ось там за ліском, за потоком. Я це довідалась ще вчера від Поляків, що перейшли з українського запілля сюди в столицю до своїх..... Ти Івасю підеш далі сам цею стежкою, до хреста, потім здовж потока, між кущі...

— Добре!

— Не забудеш Ліну?

— Хай мене перша куля убє, як ті забуду.

— Прощавай!

Дві жіночі постаті серед ліса завмерли в обіймах. Іван помандрував до своїх, а Ліна повернула до дому.

На фронті було спокійно. Тільки де не де блимало світло ракет.

— — — — — — — — —

Тої самої ночі, коли Ліна повернула до дому, хтось застукав до дверей її спальні: На порозі стояв сержант Адась Домбровскі з вояками.

— Де той український вояк, якого ви переховували? спитав зухвало.

— Він повернув до своїх — відповіла Ліна спокійно!

— Ви відпровадили його!?

— Так!

Сержант був лютий, як біс.

— Арештувати її! Вона переховувала українських вояків! — крикнув Домбровскі до леґіоністів, і ті скувавши Ліну та її батька, вивезли їх в тюрму, а потім в табор!

* * *

Минув рік. Той великий, крівавий рік, що приніс для галицької землі більше радости і більше мук, як цілі століття.

Літо. Вечір. В кімнаті Федасюка сумно наче когось дорогого на цвинтар винесено...

Сидить старенький з дочкою біля стола і читає в часописи сумні новини, що останній прапор військ народних упав до ніг ворогам... що остання зламана шаблюка там на Сході.....

— Розброїли їх! Погнали в табор! В полон! шепче старий Федасюк.

— Може в той табор, де я майже рік перебула? Там було стільки бранців — думає Ліна. — Остання надія втрачена...

В ту мить хтось несміливо застукав у двері і в кімнату ввійшов блідий, збідований стрілець, інвалід.., у сірім витертім однострою, з підстаршинськими відзнаками на рукавах... Стрілець видно був так втомлений, що ледви на ногах держався.....

— Добрий вечір вам... Не пізнаєте?

— Ні.. — відповів старушок.

— Це-ж Іван Гуцуляк озвалася Ліна і привітала стрільця, як брата... Старий Федасюк прослезився...

— Ви каліка? Ранений....

— Так трохи каліка... підстрелили ногу Москалі під Київом.... Але рана вже гоїться.

— Це-ж у вас друга рана!

— Та друга! Нічого. Бувають стрільці і по пять раз ранені...

І до пізної ночі в домі Федасюка не погасало світло. Стрілець інвалід оповідав цілу траґедію своїх військ... оповідав як відлітали журавлями за Збруч, як змінились у вірлів і линули туди на Київ, на Київ, на зустріч сонцю золотому.... як гинули стрільці від тифу, мов од господнього проклону.... і як от недавно вирвав їм ворог із рук останню рушницю через божевілля отаманське.... через зраду лукаву, непростиму.... оповідав, як вороги гнали його в табор і як по дорозі він втік із поїзду.... щоби Ліну побачити... своє серце стрілецьке потішити...

А Ліна оповідала стрільцеві, як Адась загнав її в табор, скільки горя терпіла вона на чужині, як в тюрмі проминула її осінь, зима, весна.

Старий Федасюк не пізнавав давнього стрільця Бойка: за один рік боротьби і скитання по Вкраїні з несміливого, несвідомого парубчака, пастуха, виріс справжній борець за волю, підстаршина, свідомий своїх шляхів, своєї мети і ролі. Сіра безформна грудка руди, перетопилась в огні революції на чисту, тверду і незломну крицю...

— — — — — — — — —

Повечерявши Ліна і стрілець незамітно вийшли з кімнати в сад. Була місячна ніч....

Старий Федасюк сидів на ґанку, — і бачив дві невиразні постаті зникали в тіні дерев....

Старик знав, що Ліна любить стрільця і тихо радів у душі. Дивився у слід молодій закоханій парі і в душі благословив її.

Що чувати в світі?

Конференція в Льондоні. Ще ніяка конференція не закривала своїх нарад такою зававісою таємниці, як це робить морська конференція в Льондоні. Та мимо того не удалося затаїти, що передвступні наради цеї конференції виявили гострі розходження поміж Францією та Італією з одного боку, а Японією та Анґлією з другого боку. Біля суперечки французько-італійської, зосереджується увага передвступних нарад конференції. Американська делеґація закидає з цього приводу Мекдональдові, що він не підготовив належно конференції, а зокрема не довів до певного вияснення спірних справ поміж европейськими державами, а з окрема поміж Францією та Італією, ще перед скликанням конференції. Справа французько-італійського спору гальмує настільки хід нарад конференції, що вона ще до минулого четверга не зуміла усталити навіть порядку нарад.

Большевики. Голосна на цілий світ справа масової появи на усіх світових ринках фальшивих долярів, зачинає поволі вияснюватись. Усі сліди фальшовання долярів ведуть до С. С. С. Р. Сьогодня усі вже знають, що фабрикація фальшивих долярів має місце в Москві і що вона є під урядовою контролею та що нею керують урядові чинники С.С.С.Р. Так само як в 1923 році та сама друкарня підробляла анґлійські фунти штерлінґів, так само тепер взялась вона за підроблювання долярів. Перед війною находилася ця друкарня в Петрограді і в ній підроблювано тоді гроші для „поліційних студій". Згодом перенесли її большевики до Москви.

Франція. Давно заповіданий конґрес французької соціялістичної партії, нарешті скликано і оце минулого тижня зачалися його наради. Бере в ньому участь 1200 делеґатів та численні, посвоячені партійно гості з інших европейських країв. Найважнішою справою над якою радити-ме конґрес і яку він має вирішити — це справа бранця чи не бранця участи, в суміш з іншими демократичними ґрупами парляментарними, в творенях французького уряду. Досі було так, що французька соціялістична партія не погоджувалася на те, щоби її представники входили як міністри в склад якогоб це не було уряду. Таке становище соціялістів не дало наприклад можливости в останніх часах, після уступлення уряду Бріяна, довести до утворення республиканьско-демократичного уряду з французьким радикалом Делядіє на чолі. Через те Делядіє мусів зречися доручення скласти уряд, а головою уряду став Тардіє, провідник поміркованого крила французьких націоналістів. Одначе з таким становищем партії не погоджується від давна поважна скількість визначних соціялістів з Поль Бонкуром на чолі і на цему якраз конґресі вони намагатимуться змінити дотеперішну тактику партії в напрямку започаткування тісної співпраці з іншими парляментарно демократичними ґрупами. Друга група, більша і сильніща досі (і так мабуть буде й на далі) зі секретарем партії Поль Фором на чолі обстоює далі думку про повне відмежовання соціялістичної партії від інших груп та співпраці з ними. Обидва вони: Поль Бонкур і Поль Фор виголосили на повному зібрані конґресу свої промови, стаючи на двох протилежних становищах. Біля промов представників цих двох напрямків розвивається уся дискусія конґресу. На всякий випадок конґрес французької соціялістичної партії важний тим, що колиб він визнав конечність співпраці з іншими парляментарно-демократичними групами то треба сподіватися в швидкому часі нової зміни уряду та взагалі в звязку з цим поважної зміни політичного облича Франції. — Минулого тижня в Парижі пропав в таємничий і невислідженний досі спосіб предсідник союза усіх бувших вояків московських армій, що боролися з большевиками — ґенерал Кутепов. Підозріння в спрятанні ґенерала Кутепова зразу впало на большевиків, а властиво на большевицьке посольство в Парижі. Ведене в цій справі слідство парижською поліцією і зізнання цілого ряду свідків, підтверджує початкове підозріння. З цього приводу публична опінія Франції заворушилась в небувалий досі спосіб, а по усій Франції проходить буря протибольшевицького настрою. Настрої ці відзеркалюються очевидно теж і у французькій пресі, яка є переповнена закликами до уряду, щоби він поклав вже раз край большевицькому бандитизмові на французькій території. Ґазета „Віктоар" пише: „Про це, що большевицька амбасада в Парижі не є звичайним дипльоматичним представництвом, але головним осідком большевицької злочинности — про це усі вже знають. До будинку большевицької амбасади зовсім певно перевезено схопленого большевицькими аґентами ґенерала Кутепова. Голова ради міністрів Тардіє краще зробивби, колиб заразже повернув з Льондону до Парижа, бо в Парижі рішаються річи важніщі, ніж ота балаканина про розброєння на морі". Ґазета „Ля Ліберте" пише що... „терпеливість французького народу вичерпалася. Остання подія з ґенералом Кутеповим викликала вибух і обурення парижського люду, який не хоче бути спільником московських бандитів, навіть шляхом мовчанки. Ніхто не може в даному випадку покликуватись на недоторканість большевицьких „дипльоматів". Треба отже вигнати збуїв з їх яскинь, якими є большевицька амбасада в Парижі. Треба яскині ці перешукати і перетрусити. Там найде парижська поліція усі сліди злочинів, що їх допускалися большевицькі „дипльомати" в білий день у Парижі".

Німеччина. З тої величезної хмари, якого було заповідання величезних комуністичних демонстрацій в Берліні на день 1. лютого, що мали бути гаслом для комуністів в цілій Німеччині до підняття щось в роді повстання, — впав такий маленький дощик, що аж смішно. В Москві певно жаліють тих грошей, що їх втратив „Комінтерн" на підготовку демонстрацій. Арешт кількох десятків вожаків комуністичних у Берліні на передодні 1. лютого, вистарчило щоби перешкодити „виявови масової свідомости німецького комунізуючого пролетаріяту". Дальшим показчиком тої „масової свідомости" є те, що визначений в звязку з демонстраціями, загальний штрайк німецького робітництва в Берліні, обняв лише смішну скількість 300 робітників.

Еспанія. Ми писали вже про те, що еспанський „диктатор" Прімо де Рівера опинився від певного часу в повному осамітненню. Його політика вічних змін в армії довела до того, що в ній стали щораз частіще вибухати бунти не лише проти його політики, але й проти його особи. Настрої армії перекинулися швидко на загал населення, що й відзеркалилося в крайно ворожому становищі до Прімо де Ріери з боку студенства, яке скрізь стало уладжувати демонстрації і протестуючі віча проти нього та його уряду. В додаток до того всего погана господарка уряду Прімо де Рівера довела до сильного захитання вартости еспанської валюти, а це привело до небувалої дорожнечі, та взагалі до економічно господарської кризи. До опозиції армії і студенства проти Прімо де Ріери приєдналися таким чином ще й господарські кола. Перед королем Еспанії стануло руба питаннє, чи піддержувати Прімо де Ріеру і разом з ним провалитись, чи самому перейти на бік опозиціоністів проти него. Король вибрав те друге і коли трафилася для цього перша нагода, а саме коли Прімо де Рівера предложив королеві до підписання декрет про арешт двох своїх визначних ворогів, король скористав з тої нагоди і підпису свойого під декрет не дав. Це й було тою останньою грудочкою, що переважила долю диктатури Прімо де Рівера. Політика „диктатора" Прімо де Рівера — це було одно довжезне пасмо неуспіхів так у внутрішній, як і зовнішній політиці і тому добре сталося, що якраз така „диктатура", яка своїми неуспіхами осмішувала саму ідею диктатури, — провалилася. Таких „диктатур" нікому не потрібно, і від провалу якраз прімодеріверівської „диктатури", ідея диктатури нічого не втратила, а лише скористала.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ ТИЖНЯ.

Католицькі ґазети, що виходять в Римі твердять, що гроші, які призначив Папа для голодуючих в С. С. С. Р., використали большевики на закупно... сальварзану.

* * *

З архівів суду в Празі викрадено усі судові акти, що відносилися до справи провідника чеських фашистів ґенерала Ґайди.

* * *

Соціялістична фракція французького парляменту запросила до себе бувшого голову тимчасового правительства А. Керенського з відчитом про терор в С. С. С. Р. Керенський в свойому відчиті ствердив між іншими, що за час від 1. жовтня до 29. листопада 1929 р. розстріляно в С. С. С. Р. — 583 осіб та, що весь край н аходиться фактично в стані гострої горожанської війни.

* * *

На Мадярщині заарештовано цілий ряд комуністичних вожаків, що в свій час шляхом виміни переїхали до С.С.С.Р. Тепер Комінтерн вислав їх назад на Мадярщину для ведення комуністичного руху. Арештовано 14 комуністів, при чому викрито і забрано дві тайні підручні друкарні.

* * *

В Ленінграді закінчилася судова розправа офіцерського заговору, на чолі котрого стояв Шілер. Підчас своїх зізнань у суді, Шілер називав великого князя Кирила — „мій імператор" і відмовлявся давати якібудь відомости про свою орґанізацію та звязки з німецьким ґенералом Людендорфом. Шілера та ще трох його однодумців засудив суд на кару смерти. Засуд виконано.

* * *

В Лінцу (Австрія) дійшло до крівавого зудару поміж Гаймвером та соціялістами. Є богато ранених. Поліція перевела масові арешти.

* * *

Святковання „Дня самостійности" в Індіях мало дуже урочистий характер. На громадських урядах і на приватних домах повивішувано національні індуські стяги. У всіх більших осередках відбувались мітінґи та зібрання, на яких ухвалювано резолюції про зірвання звязків з Анґлією. Магомедане здержались від участи у святкованні.

* * *

Австрійський канцлер, Шобер, мав виїхати до Риму, щоби подякувати урядові Мусолінія за піддержку інтересів Австрії на гаґській конференції.

* * *

25. м. м. підписала Польща в Парижі договір в справі сплати довгів Франції. Польща винна Франції 1 міліярд 897 міліонів французьких франків і має його сплатити в 62 річних ратах.

* * *

В Мексику викрито новий заговір проти уряду. У звязку з тим арештовано кілька десятків заговірників і забрано богато зброї та вибухових матеріялів. — Мексиканський уряд зірвав дипльоматичні звязки з С. С. С. Р. В Москві пояснюють цей крок Мексика тим, що Мексик в своїй закордонній політиці став орентуватись на Зединені Держави півн. Америки.

* * *

Польський військовий бюджет виносить в 1930 р. 837 міліонів золотих. Ця сума є на 34 відсотки вища від видатків на польськс військо в минулому році.

* * *

В Югославії розгарається боротьба поміж католиками і православними, при чім католики займають становище проти диктатури короля Олександра Ця боротьба є переложенням змагання поміж Сербами і Хорватами з площини національної в площину релігійну.

* * *

Від деякого часу помітно сильну зміну курсу турецької політики, яка з розчарованням відвертається від Заходу і орієнтується на приязнь з Радянським Союзом. Причина в тім, що великі Европейські держави не допомогли Туреччині економічно усамостійнитись. Недавне перенесення двох радянських кружляків на Чорне Море підчеркає це нове радянсько-турецьке зближення.

* * *

В литовськім „Селянськім Союзі" відкрито крадіжі і зловживання які виносять кількасот тисяч літів. Скомпромітовані найчільнійші провідники партії. Двох втікло до Арґентини.

Поміч і ратунок

без крівавої болісної операції!!

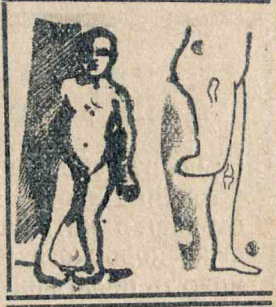

Скривлення костей, ніг, згорблення плечей і пропуклину черева або осунення і обірвання кишок вниз у мужчин і жінок (випадання матиці) і дітей не вільно занедбувати, бо чоловік робиться калікою на ціле життя, загрожує йому скрут кишок, що є дуже небезпечне для життя! Лічничі простуючі, ортопедичні апарати як також пропуклинові і хірурґічні бандажі, стримуючі і усуваючі найтяжчі і найнебезпечнійші руптури пахвини і пупка споряджені після моєї найновшої методи. САЛЬОНОВІ ПРОТЕЗИ (штучні ноги). Приймає:

Спеціяліст РАПАПОРТ

ДИРЕКТОР ЛІЧНИЧО-ОРТОПЕДИЧНОГО ЗАВЕДЕННЯ

ЛЬВІВ, УЛ. КРАСІЦЬКИХ N. 8.

УВАГА: Особиста явка хорих в заведенню **конечна.** На письменні апити з причини браку часу не відповідається.

ПОДЯКА. В Панови спеціялістови Директорови Рапапортови у Львові вул. Красіцких ч. 8, сердечно дякую за виратування моєї дитини з важкого каліцтва та паралїжу ніг з причини скривлення стовпа хребетного та болючого рошного горбу через заложення спеціяльного лічничого ортопедичного ґорсету після його методи. Дитина моя терпіла дуже з причини ношення окаменілих ґіпсових заосмотрень заложених по шпиталях. Моя дитина є під ту пору здорова і ходить випрямлена. — Шкярові власники земської посїлости в Товмачі.

Геть з большевизмом!

Загальні Збори членів Української Громади в Audun-le-Tiche, — Української Громади в Люксембурзі, Філії Товариства бувших Вояків Армії У. Н. Р. в Audun le Tiche та Відділу Орґанізації Українських Націоналістів у Люксембурзі, що відбулись 29. грудня 1929 р. — ухвалили слідуючу резолюцію-протест:

Обєднані Збори Укрїнської Громади в Audun-le-Tihe (Франція), Української Громади в Люксембурзі, Філії Товариства бувших Вояків Армії У. Н. Р. в Audun-le-Tiche та Відділу Орґанізації Українських Націоналістів у Люксембурзі висловлюють, перед цілим культурним світом, рішучий протест проти червоного терору на Україні й проти арештів українських вчених та культурних діячів.

Разом із цим Збори звертаються до проводирів науки та релігійного культу цілого світа стати на захист носіїв української науки та релігійного культу.

Висловлюють своє щире співчуття нашим братам, які гинуть по тюрмах за національну ідею та обіцюють піддержати свій протест словом і ділом.

Відпоручники культурно-просвітних і руханково пожарничих Товариств поморянського району, зборівського повіту, зібрані на просвітній анкеті в дні 5. січня 1930 р. в Поморянах, — протестують якнайбільш рішучо перед цілим культурним світом проти масових арештувань наших Братів на Великій Україні, що їх ворожа окупаційна влада переводить в цілі систематичного винищення українських наукових робітників, національно-свідомого селянства, робітництва й інтеліґенції, а зокрема:

1. Осуджують режім на Великій Україні, як силою накинений московсько-жидівським комунізмом.

2. Виносять грімкий протест проти переслідування большевицькою владою релігійного життя.

3. Горячо вітають й вповні солідаризуються з виступом Української Націоналістичної Молоді у Львові проти конзуля Лапчинського.

4. Уважаючи, що радянофільство з одної, а москвофільство й польонофільство з другої сторони, стараються ослабити й знищити Українську Націю, — зібрані взивають все українське Громадянство до спільної боротьби з наймитами чужих ідей.

5. Взивають усіх національно-свідомих Українців не передплачувати часописів, що стоять на услугах наших ворогів, а то: „Рада", „Праця", „Сельроб", „Наше Слово", „Вікна", „Нові Шляхи", „Земля й Воля", „Русскій Голос", „Українська Нива", „Селянин".

6. Взивають українське Громадянство до бойкоту усіх тих, що стоять на услугах большевиків та інших ворогів України та закликають виповісти їм безоглядну боротьбу.

7. Засилають щиро-сердечний братній привіт усім тим, що в імя Соборної України караються по всіх ворожих тюрмах та завзивають усіх Українців до складання жертв на політичних вязнів.

(21 підписів).

Союзи і Товариства.

Святочна Академія в Стрілиськах Нових.

З нагоди трийцятьлітнього ЮВІЛЕЮ МИТРОПОЛИТА КИР АНДРЕЯ влаштувало українське громадянство в Стрілиськах Нових дня 14. січня 1930 р. по полудни в виставовій салі „Просвіти", Святочну Академію, яка оставила у присутних дуже миле враження. Вже при самім вході мило вражала святочно прибрана саля, уся в зелені, — на сцені пишався величавий портрет Найдорожшого нашого Архипастиря.

Академію отворив прегарним словом місцевий парох. Серце росло, коли по сім вступнім слові виступила на сцену така скількість співаків в хоровій продукції. Мішані хори випали знаменито. Передусім *„Кантата"* і *„Дума про Почаївську Матір Божу"* були приняті з великим одушевленням. Їх точне виконання було нагороджене бурливими оплесками. Довший реферат студ. мед. п. К. Кебали *„Про діяльність нашого Князя Церкви на Митрополичім Престолі"* опрацьований вичерпуючо, вислухано з великою увагою, пошаною та з чималим зацікавленням. Милою несподіванкою було скрипкове сольо уч. ґімназ. Ів. Коваліва, який відіграв з повним успіхом: *Romance J. S. Svendsen-a* і *Concerto J. B. Accolay-a.* Чудовий вірш відомого нашого поета Богдана Лепкого *„Він"* виголосив з патосом абсольвент ґімназ. п. Яр. Ніжникевич і сю декламацію принято з великим ентузіязмом. На закінчення Академії мішаний хор відспівав *молитву.* Взагалі усі точки добірної програми зуміли одушевити численно зібрану публику, яка залишила салю з дійсним вдоволенням під симпатичним враженням вдатної Святочної Академії. — *ск.*

Новинки.

Політичний процес. Минулого тижня зачався процес проти студента Івана Пасіки, якому акт обвинувачення закидає співучасть в атентаті на знаного хлібоїда Садора Твердохліба в 1922 році. Іван Пасіка перебував на студіях в Чехословаччині від 1922 року, а оце недавно вернув до дому не почуваючи себе винним. На розправу неявився головний свідок і тому її перервано.

Доки ми будемо терпіти у себе роботу московських аґентів? Кацапсько-сельробівська банда підносить останніми часами щораз вище голову. Підхочує її до цього в не малій мірі і те, що наші таквані національні чинники потурають і дають моральний захист тихим аґентам Москви та їхній розкладовій роботі. Коріння сельробівщини слід шукати і виполювати не де інде, а у нас самих. Треба нищити всякий прояв хрунівства; все одно чи воно походить від „ученого академіка" чи від неученого селянина чи робітника. Загальні Збори філії Тов. „Просвіта" в Заболотові скликані на 26 січня ц. р., на яких зявилися аматори може й не ікри, але просто таки московської ковбаси та не допустили до відбуття цих Зборів орудуючи палками і камінням, творять загрозу і упімнення для нас, що те саме може статися скрізь, якщо не перейдемо в наступ і не знищимо москвофільської зарази. А зачати знищити її треба в однаковій мірі на наших суспільних верхах і на тихже низах.

Сільські траґедії. В с. Серафинцях пов. Городенка застрілився з кріса Осип Онуцький син Івана. — В с. Викиторові пов. Станиславів задусив Гринь Медвідь свою жінку Настю. Причиною душегубства були родинні непорозуміння.

Денно 30 зл.

і більше заробляють інтелігентні Панове і Пані писаркою в хаті на протязі дуже короткого часу, яку можуть полагоджувати також попри звичайного свойого заняття. Рефлектанти, що розуміють також німецьку мову зволять зголоситися до:

E. Hundertmark, Abt. N. Berlin-Weissensee, Lehder-Str. 65.

Село в боротьбі зі старостом. Косівське староство зарядило в селі Річці зміну війта, а саме дало наказ уступити дотеперішному війтови, а назначило новим війтом Порфіра Кіщука. Село не погодилося на таку зміну і зажадало назначення війтом дотеперішного заступника війта Михайла Тонюка. В звязку з цим прийшло до сутички більшого відділу поліції зі селянами.

Дотепна жінка. Відомо, що на улицях Нюйорку панує такий шалений рух, що прохожі дістаються дуже часто під колеса автомобілів. Одна дотепна жінка купила собі електричну лямпочку з червоним світлом і світячи нею на улицях змушувала шоферів задержувати автомобілі, а сама спокійно і безпечно переходила через найбільш рухливі перехресні улиці.

Викриття налогового підпаляча. В місті Вадовицях від деякого часу горіли одна за другою то що стодоли і це повторялося майже точно що два тижні. Люде набрали пересвідчення, що в тому є чиясь рука. Справою занялася поліція, але довго не могла впасти на сліди злочинця. Аж ось минулого тижня арештовано листоноша Ґуру, який як обчислено підпалив досі 29 стоділ.

Польский „Ревізор з Петербурга“ — Ошуканець Юзеф Ферстер з Пйотркова вибрався недавно на подорож ревізійно-інспекційну по східно-галицьких тюрмах. Скрізь приймали його з гонорами, а він їздив від тюрми до тюрми, оглядав келії, варстати і шпиталі тюремні, лаяв начальників за недостаточну чистоту в тюрмах то що. Так оглянув Ферстер тюрми у Віснічу, Львові, Золочеві, Стрию, Тернополі. Аж вкінці показалося, що він не ревізор а звичайний обманець, що так здорово зумів надувати людей і то якраз тюремщиків. Не знати кому і чому більше дивуватись: чи нахабству „ревізора“ чи наївности тюремщиків.

Пожежі. В селі Тураві Сільній пов. Сянік згоріло до тла 11 повних господарств. Причини пожежі досі не відгада.

Завалилася казальниця враз зі священиком В місточку Крейнах в Німеччині завалилася підчас проповіди казальниця. На щастя це не потягло за собою ніяких жертв в людях і сам священик вийшов ціло. Подія ця викликала великий переполох серед вірних, що находилися в костелі.

Боротьба за кусок стричка. В місцевоти Ґродзец в Польщі повісилася Анна Цеслякова. Ще труп не вспів добре застигнути, якдо хати самобивниці найшло повно людей і стали собі взаїмно видирати з рук стричок. Серед навтопу згинув під ногами товпи хорий чоловік Мінковскі, що за всяку ціну хотів здобути кусок стричка.

Скільки громад в Польщі бойкутує горілку? Досі обходиться без алькоголю 196 громад сільських і одна міська. На дорогу бойкоту алькоголю має в найблищому часі вступити нових 21 гром.

Скільки коштували „Мосьціце“. Будова фабрик штучних навозів біля Тарнова, що їх прозвано „Мосьціцами“ коштує досі 88 міліонів 117 тисяч золотих. Очевидно, що гроші на будову дав уряд. Цікаво хто ті навози буде купувати, коли село обідране до решти всякими податками і обезцінненням продукції сільського господарства.

Зміни в Жовківському повіті. Села: Батятичі, Рожанка, Константинівка та Зубовмости відлучено від жовківського повіту а прилучено їх до політ. пов. Камінка Струмилова. Натомість громада Вишенка Велика пов. Городок, має бути приєднана до пов. Жовква.

Ватикан купує землю в Палестині. В останніх часах закупив Ватикан 35 тисяч динамів землі в Палестині.

Жив 150 літ. Недавно помер в селі Мацю в Добруджі селянин Іван Ґеорґіч, що прожив повних 150 літ. На похорон зібралися лише внуки і правнуки (бо діти поумирали) в числі сотні осіб.

Жінка, яка взяла собі до серця конкурс краси. Минулого тижня стрілила до себе з револьвера в намірі самогубства 22-літна дівчина Ірена Вербицька, яка брала участь в конкурсі краси на найкращу Польку. Комісія признала їй аж... 42-ге місце. Шкода, що вона не брала участи в конкурсі глупоти. Тоді напевно булаб найшлась на першому місці.

212 цьвяхів в шлунку жінки. До шпиталя в. м. Лодзі зголосилася Марціяна Бернасьова, жаліючись на болі в шлунку. Коли її пересвітлили лучами Рентґена виявилося, що в шлунку Бернасьової находяться цьвяхи. Лікарі зробили операцію і витягли зі шлунка 212 цьвяхів дрібніщих і 2 цьвяхи 5-цалеві. Всі оті цьвяшки і цьвяхи важили разом 555 ґрамів. Бернасьова ликала цьвяхи з розпуки, що її зраджує чоловік.

За богато ґенералів в чехословацькій армії. В армії Ч.С.Р. находиться зараз два рази більше ґенералів ніж в цілій бувшій астрійській армії. На 400 жонірів припадає 1 ґенерал, а на 5 жоврів один офіцер.

Чим вже люде не займаються? Недавно оголосив один з німецьких „дослідників“ найдовших і найкоротших імен на світі що найдовше імя має якийсь індуський князик, якого імя має аж 69 букв. Найкоротше за те імя має один Китаєць, що живе в Зединених Державах півн. Америки. Він називається просто *I*.

Хто їсть найбільше риб? Є й такі люде, що і це обчислили. Вони кажуть, що найбільше риб їдять Японці, бо на одного Японця припадає 90 кільоґрамів річно. Анґлієць проїдає річно всего 18 кґ, Француз 15 кґ., а Американець 10 кґ.

Яких мов вчаться діти в американських школах. Переведена недавно статистика дала слідуючі висліди: латинської мови учиться — 790.000 дітей, французької — 440.000, еспанської — 305.000 німецької 35.000.

Щоб уникнути дезорієнтації і прикрого непорозуміння, проситься ласкаво звертати постійно пильну увагу на фірму **Аптики і Дроґерії під „ЗВІЗДОЮ“** в Перемишлі, ул. Францішканська ч. 24 (біля мійської вежі з годинником).

Збіжева біржа.

(Ціни в золотих за 100 кільоґрамів, в місци де збіже ваґонується).

Пшениця двірська: 38·50—39·50; Пшениця селянська: 33.25 — 36 25 Жито: 24.75—25.75; Фасоля біла 70—85; Фасоля краса 50—55; Горох пів Vict: 30·50—35·50; Горох полевий: 23.75 26·75; Вика чорна: 26.75—27.75; вика шара: 24.00—25.00; Сіно солодке прасоване: 8.50—9.50; Солома прасована: 5—6 Гречка: 24·75—25.25; Лен: 67—69; Отруби житні: 12·00—12·50; Отруби пшеничні; 13·75—14·25; Каша гречана: 48.75—50.75; ячмінна: 37—38; Пенцак: 35—36; Просо: 27.25—28.25; Конюшина червона: 125—135; Мак синий: 130—140; Мак сивий; 90—100.

Надіслане.

Кандидат адвокатський з 2-літною практикою прийме сейчас місце в адвоката. Зголошення до канцелярії адвоката ідра І. Навроцького в Коломиї.

Звичайні Загальні Збори СОЮЗА УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ в Перемишлі, відбудуться в неділю 9. лютого ц. р. в домівці Міщанської Каси ул. Косцюшки 3. Початок о годині 11·30 перед полуд. Проситься о численну участь місцевих і сільських купців.

Неймовірне, але правдиве! Хто хоче за безцінь набути все, що потрібне для дому і родини, хай зажадає цінник, котрий безплатно вишлемо відворотно. „Централя Закупу“ Християнський Висилковий Дім, Познань, Вронецька 3.

Не везіть і непродавайте ріжним чужим покупцям **за безцін сировини льону і конопель натомість** українська ткальня і склад мануфактури **ГОСПОДАР ЛЬВІВ, вул. Городецька ч. 101.** обслугує найкориснійше своїх доставців та міняє **повісмо, клочча і пряжу** за всілякі матерії, полотна цайги і т. п.

Піддержуйте клич свій до свого!

БЮРО ПОСЕРЕДНИЦТВА

В КУПНІ І ПРОДАЖІ МАЄТКІВ, ГОСПОДАРСТВ, КАМЕНИЦЬ, ДОМІВ, ЯК ТЕЖ ВСІЛЯКИХ НЕРУХОМОСТИЙ

STANISŁAW OTRĘBA w JAROCINIE

ULICA KILIŃSKIEGO Nr. 4 (Poznańskie).

Виказ посілостей, сейчас на продаж в Познанщині.

200 морґів пшеничної землі, будинки всі муровані, 10 коней, 30 штук худоби, 50 безрог, рільничі машини, стація місто 4 кільом. Ціна 160.000 зл. готівкою 100.000 решта на 5 літ,

160 морґів пшеничної землі, в тому 25 морґів луки, будинки муровані (без інвентара) місто 4 кільом. Ціна 80.000 зл. готівкою 45.000 зл. решта до 30 літ.

106 морґів пшенично-буракової землі, в тому 7 морґів луки, будиоки І. кляси, 5 коней, 17 штук худоби, богато безрог, рільничі машини! Ціна 100.000 зл. Готівкою 70.000 зл. решта до 10 літ. (місто повітове).

90 морґів пшенично-житньої землі, в тому 5 м. луки, 5 м. лісу, 3 м. рибного ставу, муровані будинки, 2 коні, 9 штук худоби, безроги, рільничі машини, школа, костел в місці, до міста 7 кільом. Ціна 45.000 зл., готівкою 35.000 зл. — решта до літ 10.

80 морґів пшенично-буракової землі, будинки І кляси, 3 коні, 12 штук худоби, безроги і рільничі машини, школа і костел в місці, до міста і стації 4 кільом. Ціна 75.000. зл. готівкою 30,000 зл., — 30.000 зл. на пять літ, решта на 30 літ.

78 морґів пшеничної-буракової землі, в тому 7 м. луки, 3 м. овочевого огороду, будинки І кляси, 3 коні, 10 штук худоби, безроги, рільничі, машини, школа, костел в місці. Ціна 50.000 зл., готівкою 30.000 зл., решта на 3 роки.

69 морґів пшенично-буракової землі, в тому 8 м. овочевого огороду, 10 м. лісу, 4 м. луки, 2 м. рибного ставу, будинки, І кляси, 2 коні, 1 лошак, 10 штук худоби, безроги, рільничі машини, до стації і міста 3 кільом. Ціна 60.000 зл. — готівкою 40.000 зл. — 10.000 зл. на 5 літ, 10.000 зл. на 30 літ.

65 морґів пшенично-буракової землі, в тому 8 м. овочевого огороду, 10 м. лісу, 4 м. луки. 2 м. рибного ставу, будинки І кляси, 2 коні. 1 лошак, 10 штук худоби, безроги, рільничі машини, до стації і міста 3 кільом. Ціна 60.000 зл., — готівкою 40.000 зл., 10.000 зл. на 5 літ, 10.000 зл. на 30 літ.

64 морґів пшенично-буракові землі, в тому 3 м. луки, будинки І. кляси, 3 коні 13 штук худобу, безроги, рільничі машини. При більшому повітовому місті. Ціна 64.000 зл., готівкою 30.000 зл., решта до 15 літ,

60 морґів пшеничної землі, в тому 4 м. луки, муровані будинки, 2 коні, 5 коров, 9 безрог, рільничі машини, школа, костел і стація в місці, до міста 3 кільом. Ціна 30.000 зл., готівкою.

55 морґів пшенично-буракової землі, 4 м. луки, добрі 2 коні, 7 коров, 15 безрог, рільничі машини, до стації будинки, 2 кільом. до міста 5 кільом. Ціна 36.000 зл., готівко 30.000 зл., решта на 2 роки.

50 морґів пшенично-буракової землі, 5 м. луки, будинки І. кляси, 2 коні, 6 коров, 10 безрог, рільничі машини, школа, костел, в місці. Ціна 40.000 зл., готівкою 30.000 зл. решта на 5 літ.

48 морґів пшенично-житньої землі, в тому 3 м. луки, 3 м. лісу, нові будинки, з інвентарем, до стації І кільом. до міста 5 кільом. Ціна 26.000 зл., готівкою 20.000 зл., решта на 5 літ.

40 морґів пшенично-житньої землі, в тому 10 м. луки, муровані будинки, 2 коні, 4 корови, безроги, рільничі машини, стація, школа і костел в місці, до міста 8 кільом. Ціна 19,000 зл. готівкою.

40 морґів пшенично-буракової землі, в тому 2 м. луки, добрі будинки І. кляси, 2 коні, 5 штук худоби, безроги, рільничі машини, школа і стація в місці, до міста 4 кільом. Ціна 30.000 зл., готівкою 25,000 зл, решта на 5 літ.

39 морґів ишенично-буракової землі, в тому 7 м. луки, добрі будинки, з інвентарем, до стації 2 кільом. до міста 5 кільом. Ціна 25,000 зл., готівкою 16,000 зл. решта через 7 літ.

33 морґів доброї житньої землі, в тому 16 м. луки, муровані будинки, з інвентарем, до стації 2 кільом. до міста 8 кільом. Ціна 13,000 зл. готівкою.

14 морґів пшеничної і житньої землі з лукою, муровані будинки з інвентарем, до стації і міста 2 кільом. Ціна 9,500 зл. готівкою.

Камениця, II. поверх. наріжна, 14 покоїв, кольоніяльно-делікат. склеп, реставраційна саля, в подвірю 2-поверх. шпихлір, торговля збіжем, дохід з чиншів 220 зл. місячно, зі склепу около 1000 зл. місячно, головна улиця, повітове місто. Ціна 30,000 зл., готівкою 20,000 зл., решта може повістати на 5 літ.

Камениця, І. поверхова, 12 покоїв, при ринку, місячний дохід 90 зл., (менше місто). Ціна 13.000 зл., готівкою 10,000 зл., решта до року.

При кождому господарстві земля при будинках, овочеві огороди, обсіяні озиминою, зістають запаси збіжа, бульба, солома, сіно, взагалі все окрім меблів.— Крім поданих маю ще 50 господарств, ріжної величини і ціни до вибору, рівнож камениці, доми, та инші інтереси. Купно певне для кождого, який має більше як 8,000 зл. Перевожу фахово і солідно всілякі посередництва в купні — продажі. Прошу взяти зі собою більший **завдаток**, бо по оглянею і справженню гіпотечних книг можна буде сейчас **зробити контракт**, решту на умовлений час. Зголошуватися під вище поданим адресом. (На відповідь присилати поштовий значок).

Др. РОМАН НЕСТОРОВИЧ
ординує у внутрішних і жіночих недугах в Перемишлі, ул. Францішканська 37 II (площа на Брамі).
КВАРЦЕВА ЛЯМПА. ХЕМІЧНІ АНАЛІЗИ.
Просвітлювання Рентґеном.

СПЕЦІЯЛІСТ ВСІХ НЕДУГ ЖІНОЧИХ ТА АКУШЕР
б. лікар клініки в Берліні та Дрезні
Др. А. РАЙФ
Перемишль, Водна 2.
(ріг Ринку) Телеф. 450 (394)

ЖАДАЙТЕ у всіх кооперативах МИЛА Кооперативної Фабрики „ЦЕНТРОСОЮЗ“

Купуючи паперці до курення „КАЛИНА“ з одинокої української кооперативної фабрики „Будучність“ в Тернополі.
Причиняєтеся до розросту рідного промислу і даєте заробіток українському робітництву

Уживайте ЕЛЕҐАНТ бо се найліпша паста до обуви і своя ЛЬВІВ, Кордецького 51.

Аптика і Дроґерія під „Звіздою“
істнуюча від 1874 року
в Перемишлі, ул. Францішканська ч. 24 (біля вежі з годинником) в центрі міста
поручає всякі аптичні ліки і всі артикули входячі в круг дроґерії.

ЛІКЕРИ зробити дома може кождий **ЛІКЕРИ** в 70 ріжних смаках **„STELLA“** в 70 ріжних смаках
ДО НАБУТТЯ В АПТЕЧНИХ СКЛАДАХ. ГОЛОВНИЙ СКЛАД:
В. Ґ. МУШИНСЬКИЙ В ПЕРЕМИШЛІ, Галичина.
Для П. Т. кооператив і торговель відповідний опуст.

Конфекційний Дім ЙОСИФ ЛЕТТЕ поручає
Перемишль, Площа на Брамі 5. Тел. 95а
свій богато заосмотрений СКЛАД з найновійшою МУЖЕСЬКОЮ і ДИТЯЧОЮ КОНФЕКЦІЄЮ краєвих і заграничних виробів.

Найстарша в краю Ліярня Дзвонів БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші вул. Сівецка і в Перемишлі вул. Красінського 63.
Відзначена золотими медалями на краєвих і заграничних виставах як:

„GRAND PRIX“ РАРИЖ 1927. міжнарод. вистава.
„GRAND PRIX“ ЛЬЄЖ 1928. Бельґія, міжнарод. вистава.
ВЕЛИКА ЗОЛОТА МЕДАЛЬ ПОЗНАНЬ 1929.

ЗОЛОТА МЕДАЛЬ ВІЛЬНО 1928. Рільничо-Промислова Вистава.
ВЕЛИКА ЗОЛОТА МЕДАЛЬ — ЛЬВІВ, церковна вистава.
Золота Медаль СТРИЙ 1909. Господар. Вистава.

Видає і за редакцію відповідає Зенон Пеленський.

З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі